

svoboditev

REVIJA ZA PRIJATELJE

živali

št. 5/september 2005, letnik 2

www.osvoboditev-zivali.org

550 SIT

Gradimo živalim prijazno Slovenijo!

Urška Lunder, dr.med.:

Ljudje meso največkrat
uživajo iz čustvenih razlogov

Od bojnega kmetijstva
do miroljubnega poljedelstva

Kmetje so nekoč jedli z medvedi iz iste sklede

**Intervju z bivšo miss Slovenije
Alenko Vindiš o vegetarijanstvu**

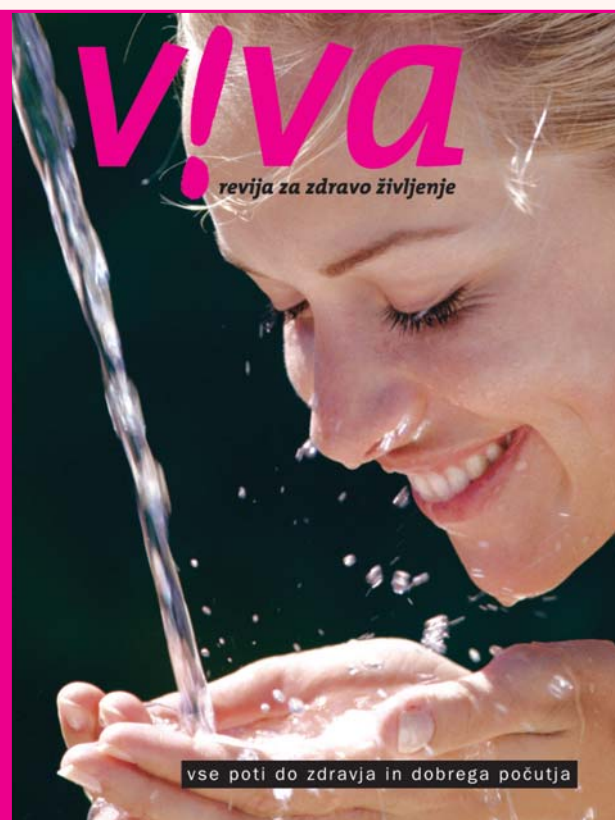
Pomagajte živalim tudi z nakupom brošk

Broške lahko naročite na
tel.: 041 546 672 (Jožica)
Cena posamezne broške je 200 SIT.

Celotni izkupček od prodanih brošk gre za akcije
Društva za osvoboditev živali in njihove pravice
v dobrobit živali.

Društva za osvoboditev živali in njihove pravice
Ostrožno pri Ponikvi 26
3232 Ponikva

Želite prejeti ogledni izvod VIVE?
Pokličite na 080 13 44

Negovati in razvijati se s kozmetiko, kopelmi, olji za kopanje in še veliko več
ali se da vse to **brez trpljenja živali, da se jim pusti živeti in ne da bi zlorabili naravo?**

Mi pravimo "da" in kažemo to dosledno, brez kompromisov, z raznoliko izbiro
izdelkov, proizvedenih v soglasju z naravo.

Proizvedeno v soglasju z naravo
pomeni:

- skrajno skrbna predelava,
- brez kemičnih konzervansov,
- brez sintetičnih vonjav,
- brez barvil in živalskih stranskih produktov.

Kozmetika v soglasju z naravo

Iz ljubezni do narave in iz pozornosti do njenih stvaritev,
uporabljamo za naše naravne izdelke zdravilna zelišča, pridelana v
miroljubnem poljedelstvu, brez uporabe gnoja in gnojnice in brez kemije.

Kozmetiko Apostel Kräuter
dobite v:

Trgovina K naravi,
pokrita tržnica Ljubljana,
Pogačarjev trg 1,
tel.: 031 681 426

Ibi Sendvič
Trubarjeva cesta 57
1000 Ljubljana
041 214 233

VSEBINA:

V Indiji je vegetarijanska prehrana nekaj tako normalnega kot zakon težnosti	4
Delfine lahko občudujemo tudi v naravnem okolju	5
Deset razlogov, zakaj postati vegetarijanec	6
Urška Lunder, dr. med.: Ljudje meso največkrat uživajo iz čustvenih razlogov	8
Novice iz Društva za osvoboditev živali in njihove pravice	10
Ribe imajo izredno veliko maščob in holesterola	11
Kmetje so nekoč jedli z medvedi iz iste skleda	12
Od bojnega kmetijstva do miroljubnega poljedelstva	16
Ali grozi nova goveja kuga?	17
Živalim sovražna Hieronimova Biblija	18
Vsaka stvar ima svoj čas in čas lova se izteka	21
Novice iz sveta	22
Solatni prelive	23

Drage bralke, dragi bralci,

pred vami je peta številka revije Osvoboditev živali, ki jo izdaja Društvo za osvoboditev živali in njihove pravice. V njej si boste lahko prebrali, zakaj se je nekdanja miss Slovenije Alenka Vindiš odločila za brezmesno hrano in kakšne spremembe je doživela na sebi (str. 4). Člani društva Morigenos se med drugim zavzemajo za odpravo vodnih zabaviščnih parkov in tako skušajo rešiti čimveč delfinov iz grozljivega ujetništva (str. 5) Urška Lunder, dr. med., je prepričana, da se večina ljudi hrani iz različnih čustvenih razlogov, odvisni so tudi od prefinjenih začimb, ki jih dajejo v mesne izdelke. Toda ali lahko s hrano kreiramo svoje počutje v kaj drugega kot le čustveno zadoščenje lakote in ugodja? Njena izkušnja je pozitivna, saj je z vegetarijansko hrano dosegla več jasnosti, uvida, sočutja, notranjega miru in sproščenosti (str. 8). Alois Kolar, eden največjih praktikov in svetovalcev Naravnega Zdravja na svetu v strokovnem članku pojasnjuje, da ribje meso in ostali "sadeži morja" spadajo med najbolj škodljiva živila, saj vsebujejo izredno veliko maščob in holesterola (str. 11). Nedopustno je, da država s subvencijami podpira konvencionalno kmetijstvo, ki uničuje živali, ljudi in okolje. Prav zato jim je varuh pravic živali Vlado Began namenil bolj primeren vzdevek bojno kmetijstvo (str. 16). Krščanska cerkev je glavni krivec, da proti živalim že dva tisoč let besni krvava svetovna vojna. Cerkev daje moralno oporo vsemu krutemu ravnanju z živalmi tudi v katoliškem Katekizmu in Bibliji, ki je na številnih mestih dokazano ponarejena (str. 18). Korenine lovskega zla prav tako izvirajo iz Cerkve, ki je skozi stoletja, in to dela še sedaj, blagoslavljala pomorjene živali. Mnogi kardinali in nadškofje so bili aktivni lovci, ki so se udeleževali lovskih pogromov in sami ubijali živa bitja. Mnogi cerkveni dostojanstveniki so še sedaj aktivni lovci in pobijajo živa bitja, za katere pravijo, da nimajo duše (str. 21).

Resnično se sprašujemo, kako dolgo še misli država podpirati in subvencionirati izkoriščevalske odnose do živali in konzumiranje njihovih trupel ter kako dolgo bo še cerkev podpirala te grozote in ubijanja s svojim blagoslovom, ko pa se njena 5. zapoved glasi Ne ubijaj. Namen revije je tako vzpodbuditi tudi vas, spoštovane bralke in bralci, k razmišljanju o tej vedno bolj aktualni tematiki.

*Damjan Likar,
odgovorni urednik*

OSVOBODITEV ŽIVALI, revija za prijatelje živali
Letnik II, št. 5, september 2005

IZDAJA:

Društvo za osvoboditev živali in njihove pravice
Ostrožno pri Ponikvi 26, 3232 Ponikva
Tel.: 03/5763 303, 031/499 756
Internet: www.osvoboditev-zivali.org
Email: info@osvoboditev-zivali.org
Predsednik: Stanko Valpatič

UREDNIŠTVO

Odgovorni urednik: Damjan Likar
e-pošta: damjan.likar@siol.net
tel.: 041/356 093

ISSN: 1581-9507

Oblikovanje: Polona Kregar, Adriana Geršak Valentinč

Lektoriranje: Petra Tomažin

Fotografija na naslovnici: Freiheit für Tiere, št. 3/2005

Uredniški odbor: Andreja Gabrovec, Greta Mikuž Fegic, Magda

Vetrih, Stanko Valpatič, Vlado Began

Posamezni izvod stane 550 SIT

Letna naročnina stane 1600 SIT (PTT stroški so vključeni)

Tisk: Kolortisk

Adriana Geršak Valentinč, s.p.

Ulica Milke Kerinove 11

8270 Krško,

30. avgust 2005, natisnjeno v 2000 izvodih

Prostovoljne prispevke za Društvo za osvoboditev živali
in njihove pravice lahko nakažete na transakcijski račun št.:
02011-0253228311.

Naslednja številka revije Osvoboditev živali izide v začetku januarja 2006!

V Indiji je vegetarijanska prehrana nekaj tako normalnega kot zakon težnosti

Alenka Vindiš, miss Slovenije leta 1996 in članica Društva Joga v vsakdanjem življenju, je pred šestimi leti postala vegetarijanka. Tudi sicer je v zadnjem obdobju precej spremenila svoj življenjski slog in vrednote. Že nekaj let se ne ukvarja več z manekenstvom. Trenutno poklicno svetuje ljudem, kako lahko plemenitijo svoj denar. V prostem času je mnogo v naravi, kjer lažje najde notranji mir in stik s seboj. Kar nekaj časa sta že del njenega vsakdana joga in meditacija. Sodeluje pri vadbi joge za otroke. Pogosto potuje na seminarje o osebni rasti, saj ji delo na sebi predstavlja smisel življenja.

Zakaj ste se odločili postati vegetarijanka in kakšne spremembe ste začutili po prehodu na brezmesno hrano? Kako so se na vašo spremembo odzvali prijatelji, znanci, zdravniki?

Pred šestimi leti sem prvič slišala, da je vegetarijanska hrana mnogo bolj zdrava. V trenutku sem spremenila svoje prehranjevalne navade. To mi sploh ni predstavljalo problema, saj mesa že od malega nisem ravno oboževala. Jedla sem ga bolj zato, ker je bilo na jedilniku mojih staršev. V začetku se spominjam, da sem imela več energije kot prej. Sčasoma pa so se mi začeli odkrivati tudi drugi vidiki. Razvijati so se mi začeli intuicija, sposobnost globljega vpogleda v ljudi, več sočutja do drugih živih bitij, več notranjega miru ... Ker sem bila od nekdanje zelo samosvoja, me niti ni posebno zanimalo, kaj si drugi mislijo o moji odločitvi. Sicer pa, če je nekdo trden v nečem, potem to tudi drugi spoštujejo. Kaj pa meni moj zdravnik, resnično ne vem, saj nisem bila pri njem že od zadnjega sistematskega pregleda v srednji šoli. Ni bilo potrebe. Bo že nekaj na tem, da smo vegetarijanci v splošnem bolj zdravi!

Kakšne so glavne prednosti vegetarijanske hrane?

Postati vegetarijanec je smiselno zaradi sebe in svojega zdravja, zaradi bitij, ki bi jih drugače pojedel, in zaradi našega planeta, ki bi bil mnogo manj onesnažen, če bi bili vsi ljudje vegetarijanci. Manj agresivno bi trosili strupe po naši Zemlji, saj ne bi bilo treba več toliko pridelati, da bi prehranili živino. Rastlinska prehrana bi nahranila mnogo več ljudi kot jih sedaj mesna. Sploh mi ni jasno, zakaj pri nas toliko poudarjajo potrebnost mesa. Če bi se ozrli samo malo v druge dele sveta, bi videli, da je to prepričanje zmotno. V Indiji je na primer vegetarijanska prehrana nekaj tako normalnega kot zakon težnosti. Obstajajo vasi, kjer otroci mesa še videli niso, kaj šele, da bi ga jedli. Pa so vseeno žilavi. Kar

Alenka Vindiš

odpravi se naj vsak v Indijo, pa bo videl, kakšna neizmerna vztrajnost in moč je v teh ljudeh. Ženske v Indiji delajo najtežja fizična dela. Cele dneve lahko neumorno delajo na gradbišču. Neverjetni so se mi zdeli tudi vozniki rikš (prevozno sredstvo – spredaj voznik na kolesu, zadaj kočija za dve osebi, ki jo voznik poganja). S kakšno močjo so kolesarili in vozili potnike po cele dneve, pa čeprav večina še poskusila ni mesa v svojem življenju! Lansko leto sem bila prisotna na mednarodnem seminarju joge na Češkem, kjer so priredili tekmovanje v različnih športnih disciplinah, v katerih so se pomerili otroci z joge (nekateri so vegetarijanci že od rojstva) in skupina vaških otrok. Zanimivo je bilo, da so mali vegetarijanci v večini disciplin zmagali.

Pred leti sem v enem od intervjujev prebral, da si nekoč želite ustanoviti tudi vegetarijanski vrtec. Zakaj ste prišli na to idejo?

V tujini je razvitost zasebnih izobraževalnih institucij neprimerljiva s Slovenijo. Starši imajo resnično pester izbor, komu bodo zaupali svoje-

ga otroka. Pri nas je še posebej žalostno, da otroci nimajo možnosti izbrati niti tega, kakšno vrsto hrane bodo jedli v vrtnu ali šoli (razen redkih izjem). Tudi če mesa izrecno ne marajo, ne bodo dobili ustreznega nadomestila. Tako večinoma jedo prilogo in solato, kar pa definitivno ni zdravo. Naše Ministrstvo za zdravje se žal še vedno dela gluho za pozitivne spremembe v prehrani otrok, čeprav so že mnoge raziskave in praksa pokazale, da je vegetarijanstvo prej zdravo kot škodljivo. Ko se bo na našem področju pojavilo več zasebnih vrtec in šol in ko bo konkurenca večja, se bo tudi to spremenilo.

Kaj je bila boljša odločitev: sodelovati na tekmovanju za miss Slovenije ali postati vegetarijanka?

Če bi se morala odločiti, kaj bi raje postala, bi izbrala vegetarijanstvo. Vendar če lahko preko neke titule pozitivno vplivam vsaj na enega človeka (npr. preko takih intervjujev), potem je bil smisel v tem, da sem bila miss Slovenije, dosežen.

Kakšno je vaše mnenje o testiranjih na živali, nošenju živalskega krzna, cirkusih, živalskih vrtovih, pobijanju živali na poljih in v gozdovih?

Sem odločno proti. Testiranja na živalih se mi zdijo nesmiselna, ker so učinki neke snovi na človeka lahko popolnoma drugačni kot na živalih. Tako je vedno potrebno vse še enkrat preveriti na ljudeh. Na tak način se jih samo muči po nepotrebnem. Sama krzna ne nosim, ker se mi zdi prav neprijetna misel, da bi zaradi mojega oblačila neka žival grozljivo trpela. Saj lahko oblečem kaj drugega. Sem zagovornica nenasilja do vseh živih bitij, zato pobijanje ni v skladu z moji načeli. Izjema se mi zdi usmrnitev živali, če bi bila zelo poškodovana ali bolna, pa bi se ji na tak način olajšale muke. Glede cirkusov in živalskih vrtov pa: "Vsako bitje je najsrečnejše na svobodi!"

Damjan Likar

Delfinom bomo najbolj v pomoč, če prenehamo obiskovati vodne zabavišne parke.
Foto: Freiheit für Tiere

Delfine lahko občudujemo tudi v naravnem okolju

Ko opazujemo delfine v številnih predstavah, se nam morda zdi, da so igrivi in srečni. Vendar je resnica velikokrat drugačna – delfini so v ujetništvu omejeni, zdolgočaseni in podvrženi mnogim boleznim.

Vsi poznamo vodne in zabavišne parke, kot so Gardaland, Marineland ipd. Najverjetneje je marsikdo tam obiskal tudi delfinarij, kjer si je lahko ogledal predstavo delfinov. Na žalost se večina ne zaveda, kakšno je ozadje takih nastopov. Ne vedo, da so bili ti delfini ujeti na krut način in odtrgani od svojih družin, da večinoma ujamejo mladiče, ki jih nasilno ločijo od njihovih mam in da jih veliko pogine že med prevozom do bazena. Delfini v bazenih niso srečni. Vse, kar počnejo tam, je naučeno in še zdaleč ni podobno njihovem naravnemu vedenju. Po koncu predstave se delfini zelo zdolgočasijo. Vse življenje plavajo dol in gor v premajhnem bazenu, prisiljeni so jesti mrtvo hrano, živeti morajo skupaj tudi, če se ne razumejo. V naravi, kjer je njihov prostor skoraj neskončen, lahko kadar koli odplavajo stran in se tako umaknejo, če želijo biti sami. Veliko aktivnosti, ki jih počnejo v naravi, v bazenih zamre, saj jih nimajo možnosti razvijati. V naravi

si sami iščejo hrano, sporazumevajo se z visoko frekvenčnimi žvižgi, ki pa se v bazenih le odbijajo od sten in so tako brez pomena. Izpostavljeni so bakterijskim okužbam in boleznim. Tudi življenjska doba se bistveno razlikuje od tiste v naravi. Delfini lahko v naravi dosežejo starost 40-50 let, nekatere orke pa celo 90 let. V ujetništvu je lahko ta doba tudi do 10-krat krajša. Člani Društva Morigenos – društva za raziskovanje in zaščito morskih sesalcev – se s projektom "Rojeni v morju, rojeni za svobodo" trudimo, da bi

javnosti predstavili glavne probleme, s katerimi se soočajo delfini v ujetništvu. Spodbujamo javnost, naj ne obiskuje delfinarijev, saj z vstopnino le podpirajo dejavnosti in dejstvo, da bodo delfine še naprej zapirali. Delfinom lahko pomagate tudi s tem, da posredujete informacije naprej, lahko napišete protestno pismo odgovornim in tako izrazite svoje mnenje. To se je ponekod izkazalo za zelo uspešno. Samo skupaj nam lahko uspe! Da pa zaradi tega ne boste prikrajšani za srečanje s temi čudovitimi morskimi bitji, naj vam povemo, da mnoge organizacije po svetu ponujajo izlete, na katerih lahko živali opazujete v njihovem naravnem okolju in tudi na poletnih taborih Društva Morigenos jih lahko vidite. Verjemite, takšno srečanje je veliko lepše!!

**Polona Kotnjek,
Društvo Morigenos,
041/831 723**

Deset razlogov, zakaj postati vegetarijanec

V sodobnem času narašča število ljudi, ki so se odpovedali mesu. Človek se lahko za vegetarijansko prehrano odloči bodisi iz verskih, etičnih, zdravstvenih ali kakšnih drugih razlogov. Vsekakor pa skoraj vsi ljudje, ki se odločijo za ta korak, menijo, da je bila njihova odločitev več kot pravilna in da se je po njej kvaliteta njihovega življenja močno izboljšala tako na zdravstveni, psihološki kot tudi duhovni ravni. O pozitivnih vplivih vegetarijanstva so čedalje bolj prepričani tudi sodobni znanstveniki. Pa si oglejmo skupaj argumente, zakaj postati vegetarijanec.

1. Etični princip – sočutje do vseh živih bitij in karma.

Po hindujskem prepričanju naj bi si človek s tem, ko ubije žival, nakopal negativno karmo. Njihovo glavno vodilo je načelo ahimse (nenasilja). Ker je žival čuteče bitje z razvitimi čustvi in občutki, v hinduizmu svetujejo izključno rastlinsko prehrano. Na ta način naj bi tudi hitreje potekala evolucija zavesti, menijo duhovni mojstri: če se hranimo z rastlinsko hrano, omogočamo bitjem, ki naseljujejo živalska telesa, hitrejši napredek. Če pa namesto tega raje ubijamo živali, so se te zaradi nasilno skrajšanega življenja primorane ponovno inkarnirati v živalskem telesu in odživeti toliko let kot bi jih sicer. Vsakemu živemu bitju je namreč "odmerjena" določena dolžina življenja in če je tako bitje umorjeno, mora v prihodnjem življenju nadaljevati s svojim razvojem tam, kjer je ostalo. Če bi ljudje vsaj približno vedeli, skozi kakšne muke gre žival, preden jo usmrtijo, se prav gotovo v svojem življenju ne bi več dotaknili mesa. To velja zlasti za živali, ki bivajo na t.i. živalskih farmah, ki so prava živalska koncentracijska taborišča. Življenje v takih pogojih seveda ni vredno svojega imena. Uboga bitja v pretesnih prostorih, kjer se še obrniti ne morejo, v umetno osvetljenih in ogrevanih prostorih, kjer jih ves čas pitajo s hormoni, antibiotiki in podobnim, nikoli ne uzrejo sončne svetlobe in nikoli ne okusijo svobode gibanja.

In zgolj vegetirajo. Nedvomno je njihovo meso, ki je prepojeno z najrazličnejšimi kemijskimi substancami, zelo nezdravo in energijska (pranska) vrednost mesa, ki pripada takemu izžetemu trupelcu, izjemno nizka. Da ne govorimo o tem, da sleherna žival, ne glede na to, ali je živila naravno in se je prosto gibala ali pa je bivala na takih farmah tik pred smrtjo, ki jo

seveda jasno zasluti, začne izločati obilne količine adrenalina. Z mesom torej človek konzumira tudi obilo živalskega strahu. Strah pa je, kot vemo, pravzaprav izvor vsega zla in vsega negativnega v naših življenjih. Obstajajo posnetki transportov, klanja in pohabljanja živali pred njimi, ki so tako skrajno sadistični in grozljivi, da ljudje bruhajo in padajo v nezavest. Povsem ne vredno človeka nove dobe. Mojstri menijo, da bi bilo dobro, da si take posnetke ogleda čimveč ljudi. Kot je dejal slavni vegetarijanec, Leonardo da Vinci, bodo na svetu toliko časa obstajale vojne in nasilje med ljudmi, dokler bo človeštvo ubijalo živali. Kajti kdor se spravlja celo na šibkejšega od sebe, si ne bo pomišljal spraviti se nad sočloveka. Včasih se pojavi vprašanje – kaj pa rastline, ali niso tudi one žive in čutijo? Mojstri trdijo, da rastline tudi čutijo, vendar v manjši meri. Pravijo pa, da je bila za človeka prvotno načrtovana prehrana zgolj s sadeži in zemeljskimi oreški. Taka prehrana ne poškoduje nobenega živega bitja. Zanimivo je, da so tudi znanstveniki odkrili, da ti vsebujejo izredno ugodna razmerja hranilnih snovi, ki jih potrebuje človek. A človeštvo bo moralo prehoditi še lep kos poti v svojem razvoju, da bo dospelo do te stopnje.

2. Vegetarijanci redkeje zbolevajo za sodobnimi civilizacijskimi boleznimi (bolezni srca in ožilja, rak), so v povprečju odpornejši od mesojedcev in tudi vitalnejši.

Številne raziskave so pokazale, da je med ljudmi, ki se hranijo vegetarijansko, bistveno manj raka (vseh vrst). Zato veliko število zdravnikov po svetu že priporoča tovrstno prehrano. Očitno vegetarijanska prehrana deluje preventivno, znan pa je tudi njen kurativni učinek; v številnih primerih so si ljudje, ki so oboleli za rakom,

uspeli pozdraviti bolezen ravno z opustitvijo mesa, pogosto potem, ko so zdravniki že dvignili nad njimi roke. Ker je vegetarijanska hrana mnogo manj mastna, vegetarijanci praktično ne poznajo boleznih srca in ožilja. Kje so vzroki za tako pozitivne učinke nemesne prehrane? Glavni vzrok je ta, da so glavne učinkovine, ki jih telo potrebuje, v resnici vitamini in encimi, teh pa največ vsebujeta sadje in zelenjava. Proteinov in nujno potrebnih (esencialnih) aminokislin, ki jih telo ne more izdelati samo, pa človek ne potrebuje v tako izdatnih količinah in potrebo po njih pokrije že z občasnim uživanjem stročnic. Vitalnost in dolgo življenje sta vezana zlasti na vitamine; meso vsebuje predvsem vitamine skupine B, ki pa jih najdemo tudi v stročnicah, v kvasu in polnozrnatem kruhu. Preostali vitamini, to so vitamini A, C, D, E (ti so glavni), pa so tako ali tako obilno zastopani v različnem sadju in zelenjavi. Zdravost nemesne prehrane pa lahko utemeljimo tudi z dejstvom, da preobilne količine mesa povzročajo splošno zakisanost organizma, to pa je podlaga za razvoj večine bolezni.

3. Meso je slabo prebavljivo; za telo predstavlja hudo energijsko obremenitev.

Meso je zelo težka hrana, ki zahteva veliko energije za svojo prebavo. Če bi pogledali razmerje med energijo, porabljeno za njegovo prebavo, in količino hranilnih snovi, ki se ob tem sprostitijo, bi bila bilanca silno klavrna. Meso je za telo čista energijska potrat! Poleg tega se hranilne snovi v hrani rastlinskega izvora bistveno lažje in hitreje absorbirajo v celice. To je tudi vzrok, zakaj so obroki vegetarijancev manj obilni; ker z manjšo količino hrane dobijo več hranilnih snovi. Večina ljudi zmotno meni, da je edinole pravi občutek

sitosti, ko ti hrana obleži v želodcu, in to se pri mesu vedno tudi zgodi. V resnici pa bolj modro ravnajo vegetarijanci, ker se držijo načela, da je od mize bolje vstati z napol praznim želodcem.

4. **Vegetarijancem se vidno izboljšajo številne psihične funkcije (spomin, koncentracija), prefinijo se čuti, zmanjšajo se notranji nemir, tesnoba in agresivnost.** Vegetarijanska prehrana ima številne pozitivne učinke na človekovo duševnost. Znanstveno je dokazano, da so vegetarijanci bistveno bolj notranje umirjeni in neagresivni, manj pozabljajo in so sposobni boljše koncentracije kot ljudje, ki uživajo meso. Vse to je razumljivo, saj je v mesni prehrani ogromno vibracij strahu, nemira (adrenalin). Ugotovljeno je tudi, da se vegetarijancem izboljšajo zaznavne zmožnosti; znižata se tako absolutni prag (kar pomeni, da so zmožni slišati npr. še tišje zvoke, zaznati še bolj fine vonje in okuse) kot tudi diferencialni prag (subtilno razlikovanje med občutki). Zelo razširjen pa je predsodek, da so vegetarijanci depresivni. Obenem je to tudi eden izmed glavnih protargumentov nasprotnikov vegetarijanstva, zato si ga je vredno ogledati nekoliko podrobneje. Morda so ljudem, ki uživajo meso, vegetarijanci zdijo takšni, ker so manj eksplozivni, bolj umirjeni in morda tudi bolj zazrti v svoj svet, v svet občutkov (introspekcija). Res pa je, da večina vegetarijancev v prvem letu novega načina prehranjevanja občuti določene krize, saj se telo šele privaja na novo prehrano. Vendar moje osebne izkušnje in izkušnje mojih znancev potrjujejo kvečjemu nasprotno; večinoma menijo, da so z vegetarijansko prehrano dosegli neke vrste notranjo stabilnost, da jih stvari težje spravijo iz tira in da mnogo bolj optimistično gledajo na življenje in predvsem, da se z njim čutijo močneje povezani.
5. **Vegetarijanska hrana pospeši duhovni razvoj.** Najbrž ni naključje, da skoraj vsi duhovni mojstri priporočajo vegetarijansko prehrano. Dejansko velika večina ljudi, ki se ukvarjajo z duhovnostjo, potrjuje dejstvo, da so s prečiščenjem ali boljše rečeno "prefinjenjem" telesa močno pospešili svoj duhovni razvoj. Seveda je povsem mogoče, da se tudi človek,

ki se prehranjuje mesno, duhovno hitro razvija, vendar pa si upam trditi (na osnovi lastnih izkušenj, pa tudi izkušenj prijateljev, znancev in klientov), da poteka razvoj ob nemezni prehrani bistveno lažje in hitreje. Dejstvo je, da so vegetarijanci bolj subtilni, občutljivi in intuitivni, da natančneje zaznavajo občutja soljudi, pa tudi pojavi telepatije, prekognicije (vnaprejšnjega videnja) ipd. so pri njih pogostejši. Seveda ne gre duhovnega razvoja soditi le po t.i. duhovnih močeh (sidhijih), ti so le stranski produkt duhovnega razvoja, kljub vsemu pa so nekakšen indikator. Sicer pa srečamo pri vegetarijancih tudi večji notranji mir, občutek za smisel in zmožnost odpuščanja. In že za te vrednote se je vredno potruditi.

6. **Bolezen norih krav, nehygiena v mesnopredelovalni industriji ipd.** Tudi to je eden izmed razlogov, zakaj je bolje postati vegetarijanec. Zadnja leta (odkar je javnost izvedela za bolezen norih krav, seveda pa je bila bolezen prisotna že mnogo prej) je ljudi zajel preplah glede oporečnosti mesa. Glede na to, da se pojavlja čedalje več novih boleznih (tudi pri drugih živalskih vrstah), se zdi odločitev za vegetarijanstvo še najbolj modra. Da pa v mesnopredelovalni industriji tudi higiena ni na vrhunski ravni, je najbrž jasno vsakomur, ki je bil kdaj v kakšni klavnici.
7. **Pridelava rastlinske hrane je bolj ekonomična.** Nedavno je bila v reviji *Delo & dom* objavljena naslednja informacija, citiram: "Krava, ki se pase na pol hektarja velikem travniku, da približno 25 kg mesa, kar zadošča potrebam po hrani enega človeka za dva meseca in pol. Če na isti površini zasejemo sojo, pridelamo toliko proteinov, kolikor jih en človek potrebuje v sedmih letih." To pove vse.
8. **Vegetarijanska hrana je zelo okusna.** Zmotno je prepričanje, da je mesna hrana okusnejša kot vegetarijanska. Samo pomislimo; surovo meso je povsem brez okusa, pravo aromo mu dajo šele začimbe, to je – rastline. Vegetarijanska kuhinja se poigrava s številnimi prefinjenimi okusi, ki zadovoljijo še takega sladokusca. Ljudje, ki se odločajo za prehod k vegetarijanski prehrani, se pogosto ustrašijo: "Kaj bom pa zdaj ku-

hal?!" Vendar je ta strah odveč. Že dosedaj je v slovenščini izšlo toliko kuharskih receptov pa tudi kuharic, da četudi vsak dan skuhaate kaj drugega, vseh jedi ne boste mogli preizkusiti do konca svojega življenja.

9. **Vegetarijanci se bistveno manj potijo in njihov znoj ni tako izrazito neprijetnega vonja; pogosto je skorajda brez vonja.** Še en, bolj kozmetični oziroma higienški razlog za vegetarijanstvo. Če boste primerjali znoj povprečnega vegetarijanca in znoj povprečnega mesojedca, boste kaj hitro ugotovili ogromno razliko. Ni ga hujšega vonja na svetu kot je vonj razpadajočega trupla, kakršnega koli že. In telesa ljudi, ki uživajo meso, so v resnici nekakšna pokopališča za živalska trupla. Razlika je tudi v količini potenja; vegetarijanci se zelo malo potijo, ker je njihova potreba po izločanju strupov pač manjša. S hrano ne zaužijejo toliko strupov, kot jih na primer mesojedci (ne pozabimo na hormone, antibiotike in druge kemijske dodatke, ki se uporabljajo v živinoreji), sem pa je seveda treba prišteti še vse strupe, ki se proizvajajo v telesu ob njihovi presnovi. Ta problem še posebej močno zaznavajo zakonci, ki se različno prehranjujejo.
10. **Veliki umi človeštva so bili zelo pogosto vegetarijanci.** In nena zadnje, če boste postali vegetarijanci, se boste znašli v res imenitni družbi; tu so: Pitagora, Sokrat, Platon, Plutarh, Leonardo da Vinci, Jezus Kristus, Mohamed, Thomas Moore, Isaac Newton, Emanuel Swedenborg, Percy Bysshe Shelley, Voltaire, Benjamin Franklin, Jean Jacques Rousseau, Lamartine, Henry David Thoreau, Lev Tolstoj, George Bernard Shaw, Albert Einstein, Rabindranath Tagore, Mahatma Gandhi, Albert Schweitzer, Rudolf Steiner in še kdo bi se našel.

Nastja Simonitti

**Živali
so moji prijatelji.
Svojih prijateljev ne jem.**
George Bernard Shaw

Ljudje meso pogosto uživajo iz čustvenih razlogov

Urška Lunder, dr. med., vodi Zavod za razvoj paliativne oskrbe. To je tista celostna oskrba bolnikov z neozdravljivo boleznijo in njihovih svojcev, ki pomaga razreševati ne le kliničnih težav, temveč tudi psihosocialne in duhovne probleme ob koncu življenja. Z raziskovanjem obdobja umiranja pa pravzaprav še mnogo več spoznava o življenju samem. Sodelovati in pomagati ljudem ob koncu življenja je zanjo velik mik, saj pravi, da nas bolniki učijo o bolj polnem doživljanju sedanjega trenutka. Urška je vegetarijanka in se ljubiteljsko ukvarja z raziskovanjem vpliva hrane in različnih življenjskih navad.

Zakaj in kdaj ste se odločili za vegetarijanstvo?

Bilo je leta 1989, med tistimi prvomajskimi prazniki, ko sem v svoji takratni službi dežurala nepretrgoma tri dni. V trgovini sem si nakupila razne priboljške, predvsem sladko tolažbo: piškote, pudinge v lončku in sadne jogurte, pa seveda velike količine kave. V glavnem sem računala na prehrano, ki so nam jo običajno prinesli iz sosednjega lokala, pa so ga tiste praznične dni zaprli zaradi prenove. V dežurni ekipi je bila tudi medicinska sestra, ki me je prijazno povabila, da lahko pripravlja obroke tudi zame, saj ima s seboj precej več, kot lahko poje. Presenečena sem uživala njeno čudovito hrano brez mesa, pa tudi brez sladkorja, rafiniranih izdelkov in kakršnihkoli že pripravljenih jedi. Tri dni sem jedla zelo preprosto, a vendar dobro in okusno: različna žita, zelenjavo in stročnice. Ko sva govorili o temeljih take prehrane, ko sem prebrala njene knjige, me je minilo, da bi posegla po svojih pudingih in piškotih. Ponavadi sem po takšnem zelo napornem času dežuranja doma spala ves dan in še vso noč, tokrat pa ne. Počutila sem se presenetljivo dobro in temu občutku sem bila tako zelo hvaležna. Hotela sem ohraniti ta občutek, držala sem se še naprej povsem čiste vegetarijanske hrane, pripravljene na osnovah poglobljenega znanja starih kultur, kar sem strastno študirala in preizkušala še nekaj časa po tem prelomnem prazničnem času v maju.

Kakšne spremembe ste doživeli po prehodu na brezmesno hrano?

Najprej moram poudariti, da v mojem prehodu na nov način prehranjevanja ni šlo le za opustitev mesa v prehrani, temveč za istočasno poglobitev v raziskovanje res uravnotežene prehrane z vsem spoštovanjem do sodobnega načina združevanja znanj starih ljudstev v makrobiotiki. Makrobiotika pa je pravzaprav bolj neke vrste filozofija, kjer so določeni principi pri izbiri in pripravi hrane le nadgradnja temeljem in spoznanjem o zakonih narave, ki so stari tisočletja in močno zasidrani v medicino in življenje tradicionalnih vedenj narodov Daljnega vzhoda. Gre za zakoni-

Urška Lunder, dr. med.: Čustva so prva, ki jih naj spoznamo in označimo na poti v duhovne razsežnosti.

tosti petih elementov in velikega vedenja Tao Te Ching ter spoznanj tradicionalne medicine. Medicina je zame dobila popolnoma drugačen pomen, zelo močno je postala povezana z naravo in z njenim višjim aspektom. V tem začetnem prehodu je bila na delu moja velika zagretost učenja vsega naenkrat in bila sem tako zelo aktivna, da sem poleg zahtevne službe intenzivno študirala gore knjig in hodila na vse mogoče seminarje in tečaje. Za kuho sem si komaj lahko vzela potreben čas. Zagotovo vsak doživlja prehode v prehrani po svoje. Sama sem doživela več energije, spočitosti in potrebnega mi je bilo manj spanja. V psihološkem smislu pa me je sprememba v prehrani odprla novim spoznanjem in novim temeljem osnovnih vrednot, kar se je pokazalo kot večja tolerantnost, jasnost razmišljanja, spoštovanja ali celo naravnega sočutja – pač radosti nasploh.

Zakaj menite, da je vegetarijanstvo bolj zdravo od uživanja mešane hrane?

Ne gre le za dejstva, ki so danes že znana in popisana v prenekateri reviji: manj srčno-žilnih bolezni, manj nasilnostnih obnašanj, manj pojavov nekaterih vrst raka, manj debelosti...

Prepričana sem, ali še bolje rečeno, del mene je postalo vedenje, da je v določeni dobi razvoja ozaveščanja ključno, kaj vnašamo v svoje telo, in vegetarijanstvo je vsekakor na tej poti izredno pomemben način prehranjevanja. In to takrat, ko to ni le tehnična sprememba hranjenja, temveč tudi odpiranje novim razsežnostim dojetja sebe in življenja sploh.

Glede vzrejanja in ubijanja živali lahko rečem, da je to početje v današnjih razsežnostih in ekonomskih računih že nekaj časa nepotrebno in nesmiselno, še posebej, ker je v sodobnem času opravljeno kot popolnoma nesveto dejanje. Od tu naprej se hitro dotaknemo nove dimenzije človeškega poseganja v naravo: tudi rastline so žive in tudi njih nekoč ne bo potrebno gojiti za to, da jih pojemo. Po večih letih preizkušanja še drugih različnih oblik hranjenja in pričevanj lahko danes trdim, da je hrana v obliki, kot jo danes konzumiramo, spet le prehod k nečemu še bolj drugačnemu: zavestno prepoznavanje zakonitosti življenja in energij hranil v procesu duhovne rasti omogoča spoznanja virov teh energij tudi v povsem drugih oblikah, ko se za svoj tukajšnji obstoj lahko hranimo z energijo neposredno. Kar se tiče zdravja, sem postala precejšen heretik. Pri svojem delu se v zadnjih devetih letih srečujem predvsem z neozdravljivo bolnimi in verjamem, da je zdravje hudo precenjeno. Mnogi "zdravi" ne živijo prav dobro, bolezen pa je na poti življenja dragocen dogodek in ne gre v izbirah le za izogib bolezni, prej podpiram odločitve, ki vodijo v bolj izpolnjujoče, polno življenje – tako ne zagovarjam tako zlahka pogojevanj, da bomo z ogibanjem temu in onemu bolj zdravi. Tudi bolni, celo neozdravljivo bolni so lahko zadovoljni in srečni ljudje. Bolj zdravi – ali raje izpolnjeni, srečni in sočutni bomo šele s celostno preobrazbo, ki ponavadi vključuje tudi odločitve o hranjenju.

Kako na vaš način prehranjevanja gledajo kolegi zdravniki?

Tega ne vem, najbrž različno. Za tiste, ki z velikim zanimanjem poizvedujejo in me sprašujejo, zagotovo vem, da so

iskalci tudi sami. Sicer so moji profesionalni stiki med zdravniki zelo izpolnjujoči, ker se z zdravstvenimi delavci srečujem v delavnicah, kjer se skupaj učimo o paliativni oskrbi, o potrebah neozdravljivo bolnih, o dobrem sporazumevanju z bolniki in obujanju najzlahnejših vrednot, kot sta sprejemanje in sočutje.

Kakšno je vaše mnenje o reklamih: Rdeče meso – telo ga potrebuje!

Verjamem, da ga nekateri tudi res potrebujejo. Če pogledamo Eskime, je to sploh njihova glavna prehrana, in jo zares potrebujejo. V vesoljnem stvarstvu nič ni z napako. Kadar si moja devetletna hči zaželi mesa, ga tudi dobi. Zanimivo je, da je to izredno redko. Ponavadi ga poje zelo malo, a verjetno je zanjo zelo pomembno: kako naj sicer spozna, kaj res potrebuje, če ne izkusi tudi tistega, kar ne potrebuje in ne doživi občutkov? Kako naj spozna razliko? Ponavadi svoj preizkus komentira: "Tako mi je zadišalo, no, potem pa ga nisem mogla dobro prežvečiti in sem ga pustila." Po več urah, kadar se je najedla kaj več mesa, kar se zgodi predvsem v družbah, ko je že prav lačna, pa drugega dobrega sploh ni na voljo, kot le meso in malo slabo pripravljene zelenjave, takrat ve za posledice teže v trebuhu in utrujenosti, ki je pri uravnoteženem vegetarijanskem obroku sploh ne pozna. Tako ima priložnost tudi sama oblikovati stališča do dejstva, da je za meso treba ubijati in da v našem času pri tem ni nobene svetosti.

Ste za prepoved reklamiranja mesa in mesnih izdelkov?

V principu si ne želim nobenih prepovedi sploh, raje bi se odločila ponuditi alternative – nasploh – vsakršnem sporazumevanju z vsemi. Z vso ustvarjalnostjo ponudimo vendar boljše možnosti. Navdih je mnogo močnejši kot prepoved. Navdušenje in osebne človeške zgodbe, ki žarijo srčnost, so tiste, ki odpirajo vrata v novo, ne prepovedi. Človek je v svojem bistvu dober. Je naravno sočuten. Sposoben je neizmerne ljubezni in največjih uvidov. Tja usmerimo našo pot.

Zakaj je meso iz strokovnega stališča škodljivo živilo?

Moje stališče je precej iz okvirov strokovnega. Ne mudim se v analizah in zbiranju dejstev. Moj pogled na svet ni v sodbi in ne želim si bivati v prostorih "sodnika", ki ve, kaj je prav tudi za druge. Raje gledam širšo sliko. Sem sama živala škodljivo življenje, ko sem jedla meso? Mislim, da ne. Vse tisto meso me je naredilo ravno takšno, da sem uresničila vsa tista dejanja, ki sem jih. Tu ni kaj obžalovati in nikogar tudi danes ne obsojati. Najbrž je škodljivo kvečjemu to, da vzdržujemo sodbo. Večina ljudi se danes hrani na čustveni presoji. Čustveno stanje pa mnogokrat

Foto: Freiheit Für Tiere, maj 2005, Heimat für Tiere

hrepeni po določeni hrani in se po zaužitju te hrane človek pomiri, nahrani, najde užitek, se izpopolnjuje predvsem v iskanju ugodja. Potem je skupina ljudi, ki se hrani predvsem kot ostala družba. Za socialne stike je to večkrat zelo pomembno, kajti zelo si lahko izoliran, če na pojedini z bogatimi mesnimi jedili lahko kot vegetarijanec poješ le "okraske"! Kadar je prav bogastvo, predvsem mesne hrane, bistvo druženja, je to gotovo vzrok za izločenje, ali pa marsikdo poje tudi hrano, ki je sicer ne bi. Potem je gotovo prisotno hranjenje na osnovi znanja in analize: intelektualno hranjenje, ko seštevamo sestavine, tehtamo, analiziramo ... Vsekakor so med nami tudi tisti, ki se hranijo po določenem principu: sem sodijo tisti vegetarijanci, ki so izločili meso iz jedilnika na osnovi svojega principa, da se zanje ne bo ubijalo živali, na primer. Lahko so to tudi tisti, ki ne jedo svinjskega mesa.

Najbolj pa po mojem zares hrani po vseh teh spoznanjih tisto hranjenje, kjer te vodi globoka intuicija in občutljivo opazovanje. Lahko s hrano kreiram svoje počutje v kaj drugega kot le čustveno zadoščenje lakote in ugodja? Se lahko pripravim na bolj koncentrirano stanje? Si lahko omogočim več sproščenosti in notranjega miru? In kar mene najbolj zanima: si lahko kreiram večjo jasnost, uvid in sočutje? Moja izkušnja je pritrtilna.

Kaj vi svetujete pacientom, ki zbolijo za hudimi boleznimi, kot so rak, srčno-žilne bolezni ...? Kaj pravijo pacienti, ko izvedo, da ste vegetarijanec?

V začetnem obdobju sem nekaj let videla svoje poslanstvo učiti o tem novem osebnem spoznanju prehranjevanja in razmišljanja. Kratko obdobje sem celo predavala in kuhala za skupine hudo bolnih. Danes pa vem, da je moje delo pri meni sami in ne pri prepričevanju drugih. Kadar kdo izrazi, da si želi zvedeti več, vsekakor razodenem svoje znanje in spoznanja. Pa jih ni veliko. Kot sem rekla, hranjenje v naši družbi je predvsem čustveno. Večina kuharic je napisanih tako, da streže čustvenim potrebam ljudi. Najbrž je kar prav –

tukaj pač smo. Mnoga čustvena stanja so povezana s spomini na mladost in tistimi vonjavami, okusi in občutki, ki nas spominjajo časov, ki jih ne moremo več priklicati. Današnja družba se v svojem razvoju ozavešča prav na čustvenem področju. Proces se dogaja in način prehranjevanja je dinamičen pojav, ki ga spremlja. Čustva so prva, ki jih naj spoznamo in udomačimo na poti v duhovne razsežnosti, kot pravi Dalai Lama. Veliko bolnikov nima moči spreminjati tako globoke navade, kot je način prehranjevanja. Odvisnost ni razvita le pri cigaretah, drogah, alkoholu. Odvisnost obstaja tudi v navezanosti na okus v ustih, na izgled in ritual, pa če je še tako slab – to so družbeno spregledana dejstva, vendar zelo močna!

Nekateri strokovnjaki poudarjajo, da so številne naravne katastrofe (ujme, potresi ...) povezane tudi z ubijanjem živali. Po Einsteinovem zakonu trpljenja se groza iz klavnice in iz laboratorijev s poskusi na živalih širi po določenih fizičnih zakonih, dokler se ne razbremenijo v ujmah, zlasti potrebnih. Kako gledate na to?

Ampak to so globoko zakoreninjene navade, ki so mogoče že kar odvisnost, kjer samo informacija, znanje, dejstva še ničesar ne spremenijo. Poleg tega je večina pozornosti in moči v družbi še vedno uprta v smer, ki samo še pogloblja trpljenje, odtujenost od človeka in od narave. Zdi se, da nam gre še predobro.

Kaj mislite, da bi se zgodilo, če bi vsi ljudje šli na ogled klavnice?

Lahko si samo mislim, kako bi reagirali in kako bi to spremenilo stališča ter navade. Znanec, ki je danes imeniten gospod srednjih let, je kot mlad dijak v počitnicah dobil delo v mesni predelovalni industriji. Pravi, da ga ta izkušnja verjetno za vedno drži stran od klobas in hrenovk. Prijateljico je nekega dne ustavilo pred klavnico, ker so se iz notranjosti slišali pretresljivi kriki konjev. Pred klavnico so v prikolici čakali že naslednji konji. Prizor jo je pretresel, čeprav ni niti stopila v klavnico.

Damjan Likar

Novice iz Društva za osvoboditev živali in njihove pravice

Narava potrebuje mir – lovske puške v muzej!

Pod tem sloganom je Društvo za osvoboditev živali in njihove pravice ob mednarodnem dnevu Zemlje v Ljubljani organiziralo miroljubni protestni shod. Tudi tokrat so neposredno ali preko medijev predali javnosti sporočila o trpljenju in krivicah živali, ki se lahko končajo samo tako, da ljudje prenehamo z ravnanji, ki niso vredna človeškega dostojanstva – z mučenjem, izkoriščanjem in ubijanjem živali – pa naj jih opravičuje še tako naštudirana teorija. Spregovorili so o katastrofalnem stanju, v katerega smo ljudje privedli naš gostoljubni planet Zemljo, o etičnem vidiku vegetarijanstva, o poskusih na živalih, o odnosu cerkve do živali in še o marsičem. Na osrednjem prizorišču na Dvornem trgu so prvič uprizorili gledališko igro "Krvava predstava", v kateri je lovec "ubil" živali, nato pa je za svoje kriminalno dejanje iskal opravičilo pri duhovniku, ki po njegovem zastopa božjo besedo na Zemlji. Z blagoslovom teh samozvanih "božjih služabnikov" si lovec pomiri svojo vest, misleč, da je blagoslov za ubijanje prejel od Boga Stvarnika. V Sloveniji vsako leto postane žrtev članov zelene bratovščine kar 100.000 živali, zato so udeleženci shoda pripravili povorko s krsto po središču mesta, v znak žalovanja za vsemi ubitimi živalmi. Ker člani Društva želijo aktivno posegati v dogajanja v slovenskem prostoru, so tokrat pripravili kar dve pobudi, ki so jih predali na slovenski parlament: pobudo za odpravo komercialnega lova

Na shodu je nastopila tudi nekdanja miss Slovenije Alenka Vindiš
Foto: Tomaž Grom

ter pobudo za odpravo subvencij uničevalnemu kmetijstvu. To pa so seveda le nujni zunanji koraki, ki bodo dobili možnost, da se uresničijo takrat, ko bo vse več ljudi v svoji notranjosti začutilo željo in nujno potrebo po tovrstnih spremembah, kajti naravo in živali je mogoče rešiti samo, če se reši človeška duša.

Jezus in prvi kristjani so bili vegetarijanci

V reviji Družina (5.6.2005) je bil objavljen članek, v katerem je Katoliška cerkev

trdila, da se zapoved "ne ubijaj" ne nanaša na živali in da Jezus ni bil vegetarijanec. Ker so te trditve napačne, je Društvo pripravilo odgovor na članek in ga predstavilo konec junija na tiskovni konferenci. Društvo namreč meni, da obstajajo pisni dokazi, da se zapoved "ne ubijaj" nanaša tudi na živali in da je Jezus bil vegetarijanec. Teolog in sociolog **Moris Hobljaj** je razložil, zakaj v Bibliji mrgoli veliko neresnic na to temo: "Znano je, da je Hieronim po naročilu papeža Damasusa I. v 4. stoletju sestavil prvo latinsko skupno izdajo Nove zaveze in to iz mnogih spisov, katerih izvor ni bil znan. V obup so ga spravljal številna protislovja, nepopolnosti in različne možnosti razlage biblijskega gradiva. Papežu je pisal, da ga bodo obsojali kot biblijskega ponarejevalca, ker je moral pogosto izbirati in se po lastnem preudarku odločati, kaj je pravilno ali napačno, nepopolno in kaj potrebno dopolniti. Znanstveno je dokazano, da Hieronim ni razpolagal s pristnimi prvotnimi besedili, temveč samo s prepisi prepisov, pred seboj pa je imel tisoče različic besedil. Marsikaj je dodal in spremenil. Marsikaj, kar je Jezus iz Nazareta izgovoril ali storil, v njej ni vsebovano. To potrjuje tudi Biblija sama, saj v njej piše, da je Jezus "storil še veliko drugih reči, ki niso bile zapisane" (Janez 21,25). V njej pa so tudi stvari, ki jih Jezus ni rekel oz. storil, so pa njemu pripisane, kar velja tudi v primeru Mojzesa. V celoti so ostali neupoštevani, danes znani, apokrifni (skrivni) spisi. Trditi, da je Bog avtor Svetega pisma, kot to dela KC, je zato nerazumljivo. Samo še fundamentalisti mislijo, da je Biblija prišla s faksom direktno iz raja." Ob tem je omenil knjigo To je Moja Beseda, v katerem je Kristus sam pojasnil svoje življenje na Zemlji, ko je na njej živel kot Jezus iz Nazareta (str. 747). **Vlado Began**, varuh pravic živali, je predstavil pobudo za spremembo Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah, in sicer tako, da v postopku izdaje dovoljenj za odvzem velikih zveri iz narave strokovnih mnenj ne bi več pripravil Zavod RS za gozdove, temveč Zavod RS za varstvo narave, kot velja to za ostale živalske vrste. Razlog za to spremembo je v tem, da je Zavod za gozdove v tem postopku v dvojni vlogi, in sicer po eni strani pripravi strokovno mnenje o npr. odstrel medvedov in predlaga število medvedov za odstrel, po drugi strani pa je upravljalec lovišč s posebnim namenom in tako služi s prodajo medvedjih življenj.

Damjan Likar

Prizor iz igre "Krvava predstava", kjer lovec ubije živali, nato pa trupla blagoslovi duhovnik.
Foto: Tomaž Grom

Ribe imajo izredno veliko maščob in holesterola

"Sadeži morja" sploh niso tako zdravi, kot nas o tem prepričuje ortodoksna znanost. Če samo primerjam število gnilobnih bakterij: v enem gramu svinjskega mesa je "samo" 1.200.000 gnilobnih bakterij, v enem gramu ribjega mesa pa kar 120 milijonov, poleg tega imajo vsi "sadeži morja" izredno visoko stopnjo holesterola, celo v primerjavi z drugimi vrstami mesa.

Najbrž ste že opazili kdaj na dopustovanju ob morju, kako strašno neprijeten vonj imajo "sadeži morja", če jih pustimo vsaj kakšno uro na soncu, zlasti tako priljubljene školjke. In ravno to se dogaja v človeškem telesu, ki je s svojo temperaturo cca 37 stopinj Celzija čudovit lonec za vrenje, ki se izvaja v prebavnem traktu vedno, kadar jemo hrano (v tem primeru ribje meso), ki ni kompatibilna s človeško fiziologijo. Ti toksini pa se preko krvi širijo do vsake celice, sluznic, tkiv, organov v telesu, povzročajo toksikozo, ki je primaren vzrok vseh bolezni. Glede ribe (sadežev morja) akademske glave (z njimi pa "pesni" tudi zdolgočasena alternativna medicina) trdijo, da so ribe najbolj zdrava hrana in na naših TV ekranih vidimo predvajanje reklamnega spota, kjer že davno upokojeni nekdanji zdravnik (in član Društva za srce in ožilje Slovenije) zagotavlja, da je neka vrsta ribe – tuna – tako koristna za zdravje, da so ji natakneli kar znak "varovalno živilo". Pa poglejmo, prosim, kakšno vrste varovalno živilo je to: 100 g nemastnega govejega mesa vsebuje 5,1 g maščobe in 68 mg holesterola, 100 g "škodljive nemastne svinjine" vsebuje 9 g maščob in 60 mg holesterola, 100 g konjskega mesa vsebuje 2,8 g maščob in 60 mg holesterola, 100 g mesa srne vsebuje 4 g maščobe in 60 mg holesterola, mesni narezek (goveje meso in svinjina) vsebuje 30 g maščob in 60 mg holesterola in zdaj: tako "zdrava konzerva tune v olju" vsebuje **22 g maščob in 65 mg holesterola v količini 100 g!** Vir: *Kaič – Rak, A. Antonič, 1990, tgsportlife.net.*

In kaj sploh je holesterol?

Je voskasta, maščobi podobna snov, nahaja se v vsaki telesni celici, je sestavni del vseh celičnih membran. Najdemo ga tudi v živčnem tkivu in žolču, potreben je za nastanek nekaterih pomembnih hormonov in vitamina D (je tudi hormon), sam po sebi ni škodljiva substanca. Maščobe v krvi so torej holesterol in trigliceridi. Kadar je koncentracija krvnih maščob zvečana, je stroka takšnemu stanju dala ime (diagnozo): **hiperlipidemija**. V takšnem stanju se ta začne nabirati na stene žil, temu pa je stroka dala ime: arterioskleroza. Takšne obloge iz maščobno spremenjenih celic, prostih

Alois Kolar

maščob in veziva nastanejo predvsem v stenah srednje velikih in velikih žil. Stena take žile ni več gladka, notranji premer žile se zoži, zaradi tega se zmanjša pretok krvi do organa ali tkiva, ki ga prehranjuje prizadeta žila. Arteriosklerotične obloge v žilni steni so sprva mehke in lahko počijo. Na razpoko se začnejo pilepljati trombociti in nastane krvni strdek (tromb), ki lahko zaradi arterioskleroze zoženo žilo popolnoma zamaši. Če se v takšnem primeru zamaši koronarna arterija, nastopi srčni infarkt, če se zapre možganska arterija, govorimo o možganski kapi, če pa se zamašijo žile, ki prehranjujejo črevo, roko ali nogo, govorimo o gangreni.

In "preventiva" proti arteriosklerozi?

Vedite, da jetra proizvajajo ves holesterol, ki ga telo potrebuje za svoje funkcije. Jetra odrasle osebe proizvedejo cca 250 mg holesterola dnevno, ne glede na to, če je holesterol že prisoten v hrani živalskega izvora ali ne. Ker je holesterol že prisoten v hrani živalskega izvora (za takšno nehrano ljudje nismo biološko, fiziološko in anatomsko prilagojeni), se pojavi "višek" in tipično hranjena odrasla oseba konzumira cca 800 mg holesterola dnevno, ta "dodaten" holesterol pa se nalaga po vsem sistemu kapilar, ožilja telesa. Bolj

ko se te obloge nalagajo, bolj otrdevajo tudi arterije, kate-rih pretočnost krvi se zmanjšuje, zato postaja pretočnost krvi resno motena, kar pa povzroča različne probleme, kot so: zaspanost, utrujenost, izguba sluha, krajše in hitrejše dihanje in seveda srčni napadi, vsa telesna tkiva pa postajajo okvarjena zaradi zmanjšane količine hranljivih snovi in kisika, s katerimi bi se sicer hranile celice, če teh okvar ne bi bilo. Arterioskleroza so poimenovali bolezen, ki današnje dni prizadeva ljudi različnih starosti, tako so v ZDA pri avtopsiji dojenčkov, sta-rih manj kot eno leto, že odkrili velike količine holesterola v njihovem ožilju, ki je seveda rezultat popolnoma napačnega prehranjevanja njihovih mater v času pred zanositvijo in v obdobju nosečnosti. Skupna vrednost holesterola znaša pri vsejedih (meščan-sko hranjenih ljudeh, ki pojedjo tudi precejšnje količine izdelkov živalskega izvora, mesa in mesnih izdelkov, mleka in mlečnih izdelkov, jajc in seveda "sadežev morja") od vrednosti 3,00 do 5,00 mmol/l (milimolov v enem litru krvi). Uradna doktrina to smatra za "normalno vrednost". Dobljene vrednosti maščob in holesterola pri vegan-cih so precej nižje, pri ljudeh, ki živimo slog Naravnega Zdravja – Naravne Higiene pa so vrednosti še nižje. Tolikšne, kot jih telo proizvaja v skladu z lastnimi potrebami za zagotovitev optimalnih telesnih funkcij in zagotavljanja vibrirajočega zdravja.

Alois Kolar je praktik in svetovalec
Naravnega
Zdravja – Naravne Higiene,
051 350 086,
alois.kol@siol.net

Opravičilo

V prejšnji številki smo v članku "Ribe so eden glavnih vzrokov za ogrožanje zdravja ljudi" pomotoma večkrat napisali besedo holesterin. Pravilna beseda je holesterol.

Kmetje so nekoč jedli z medvedmi iz iste sklede

Nekoč so medvedi poseljevali obsežna območja Evrope. Mit o medvedu še dandanes navdušuje milijone ljudi. V preteklih stoletjih pa je bil medved tako neusmiljeno preganjan, da so medvedjo populacijo v večini področij iztrebili. Tam pa, kjer so medvedi v širnih gozdovih lahko preživel – na primer v Sloveniji – jih še danes lovijo. Lovci na trofeje iz celega sveta sanjajo o tem, da bi uplenili to mogočno žival in prinesli domov medvedjo kožo, lobanjo in zobe kot dokaz svojega "junaštva". Vendar še obstajajo veliki naravni parki, kjer je medved strogo zaščiteno in kjer poskušajo ponovno naseliti domačega medveda. Kajti "kjer živi medved, je s svetom vse v redu".

V Suldnu/Južna Tirolska naj bi kmetje nekoč jedli z medvedmi iz iste sklede, otroci pa jezdili na medvedjih hrbtih. Te prizore lahko še dandanes občudujemo na eni od hišnih sten.

Sulden na Južnem Tirolskem je kraj, kjer "so kmetje jedli z medvedom iz ene sklede in kjer so otroci jezdili na medvedjih hrbtih". Oboje je slikovito upodobljeno na steni tamkajšnega hotela "pri Pošti". O kraju, kjer ljudje živijo v sožitju z medvedom, naj bi nekoč tudi pisalo v "Innsbrucker Zeitung". O kraju, ležečem na nadmorski višini 1907 metrov, kamor dolgo ni vodila nobena dovozna pot, o kraju na koncu sveta. Nekoč. In še danes potrebujemo ves dan, če želimo iz Suldna z javnimi prevoznimi sredstvi pripotovati tja, kjer še vedno –

oziroma ponovno – živijo medvedi. V sosednji provinci, v Trentinu.

Izročilo pravi, da je zadnji rjavi medved iz Suldna pobegnil v ledeniško območje tega kraja na begu pred ljudmi, potem ko je raztrgal župnikove ovce. S složnim življenjem človeka in medveda to nima prav veliko skupnega. Pravijo, da so še videli odtis njegovih šap v ledu ... Kdaj je to bilo, ne ve nihče. O rjavih medvedih pa vemo, da se nikoli ne bi zadrževali na ledeniku. Rjavi medved ljubi gozdnata okolja, posebej listnate gozdove.

V 19. stoletju so medvede skoraj iztrebili

Obsežna sečnja gozdov v Evropi je močno omejila življenjski prostor medvedov. Predvsem pa jim je zagrenil življenje lov in na nekaterih področjih tudi dresura. Vse do začetka 20. stoletja naj bi razstavljalci iz francoskih Pirenejev prepotovali cel svet s svojimi dresiranimi medvedmi. V Ariegu je obstajala šola za medvede, kjer so mlade medvede učili plesati in "postavljati možicam". Zadnja predstava z medvedmi naj bi bila v Commingesu leta 1953.

Lov na rjavega medveda je v 19. stoletju v alpskem prostoru pripeljal skorajda do izkoreninjenja vrste. Dokument v Centru za obiskovalce Spormaggiore v naravnem parku Adamello Brenta v Trentinu priča, da je bila za odstrel medveda razpisana celo nagrada. Uboj medveda je prinesel lovcu ugled in denar, ker je – tako so domnevali – rešil okolico pred nevarno zverjo.

Tudi v naravnem parku Adamello Brenta v Trentinu so preživeli le redki medvedi

Dejstvo, da so v naravnem parku v Trentinu nekateri medvedi vendarle preživeli, kaže, da so imeli njihovi predniki po eni strani srečo in bili pametnejši od lovcev, po drugi pa, da ti gozdovi še vedno nudijo vse, kar medved potrebuje za preživetje in dobro počutje. To pomeni priznanje dobro delujočemu ekološkemu sistemu. Kjer živi medved, je gozd "v redu". Bolje rečeno: medved preživi le tam, kjer je gozd v ekološkem ravnotežju. Medtem pa so medveda v gozdovih Trentina tudi zaščitili. Že leta 1939 je bil tam lov na medveda z zakonom prepovedan. Od leta 1977 dalje spada v provinci Trient medved med posebej zaščitene živalske vrste. Od leta 1978 pa obstaja zakon o preprečevanju in povrnitvi škode, ki jo povzročijo rjavi medvedi.

Kljub temu je preštevanje medvedov v letu 1998 pokazalo, da živijo v gozdovih Trentina le še trije do štirje medvedi samotarji. V letu 2002 sta

ostala le še dva medveda, ki bi ju lahko šteli k prvotnim prebivalcem gozda. Od leta 1989 ni bilo nobenega naraščaja več. Medvedi so bili stari in nesposobni razmnoževanja. Medvedja populacija v tej regiji bi z njimi izumrla, če ne bi naravni park Adamello Brenta skupaj z italijanskim Institutom za raziskovanje življenja divjadi "Life Ursus" oživila projekta za ponovno naselitev medvedov. Projekt je prejel podporna sredstva Evropske unije.

Projekt "Life Ursus" in ponovna naselitev rjavega medveda

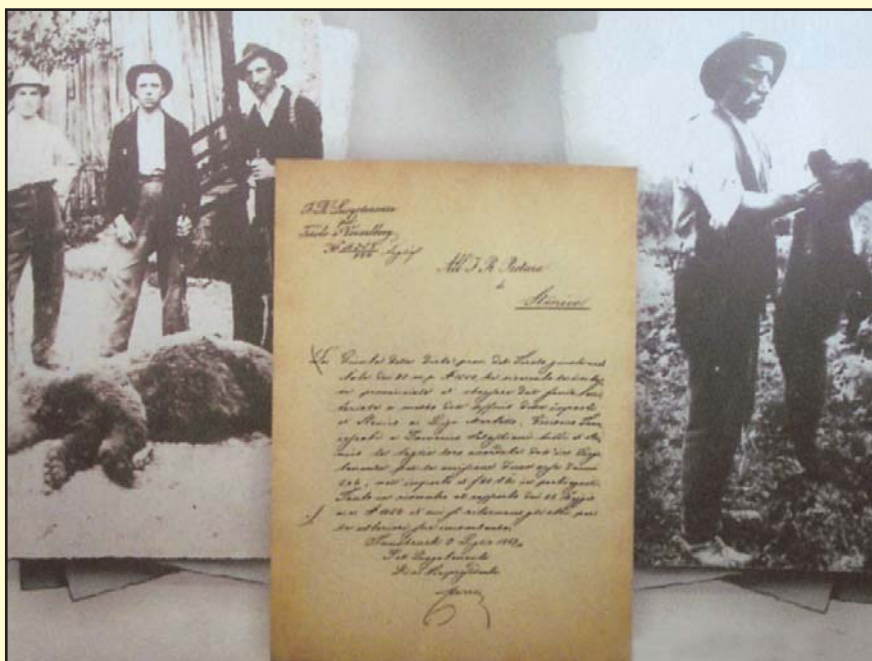
Inštitut za raziskovanje življenja divjadi je najprej pripravil študijo izvedljivosti ponovne naselitve preživetja sposobne medvedje populacije v krajih, ki so bili stoletja dom medvedov. Pri tem so ugotovili, da je od 6500 km² skupnih površin v centralnih Alpah 2000 km² primernih za življenje medvedov. Tolikšna površina bi lahko nudila dovolj prostora populaciji okrog 40 rjavih medvedov. Medvedi ljubijo obsežne terene, v eni noči lahko prehodijo tudi 20 km. Tolikšno število medvedov bi bilo tudi primerno za zagotovitev nadaljnega obstoja medvedje populacije. Tako bi se lahko projekt razširil tudi preko meja centralnoalpskega prostora. Zagotovila za uspeh projekta pa ni bilo: Kako se bodo naseljeni medvedi vživeli? Ali se bodo razmnoževali? Projekt je bil v pripravi od leta 1996 do 1999. Priprave so bile posvečene predvsem določitvi spola, starosti in zdravstvenega stanja medve-

dov, predvidenih za ponovno naselitev. Nato je delegacija projekta "Life Ursus" večkrat obiskala gojitveno lovišče Jelen Snežnik na jugu Slovenije. Z odgovornimi v lovišču so se uspeli dogovoriti, da bodo skušali preseliti medvede iz Slovenije v Trentino. V sodelovanju s slovenskimi kolegi so bili cele dneve na preži, da bi izsledili primerne živali in opazovali njihove življenjske navade. Potem so zgradili kletko za ulov živih živali. Ko se je medved ujel, ga je veterinar, ki je bil član skupine, uspaval in pregledal. Pri tem so ugotavljali, ali medved izpolnjuje pogoje, potrebne za izgradnjo nove medvedje populacije v Trentinu. Moral je biti zdrav in v rodnem obdobju. Potem je dobil ovratnico in priponko z oddajnikom in bil pod nadzorom svojega "osebnega zdravnika" odpravljen na 12-urno vožnjo v Trentino. Tako so lahko še tri leta kasneje natančno opazovali njegove življenjske navade. Medtem so se baterije izpraznile in ovratnice odpadle. Narejene so bile tako, da so se odpele, ko so bile baterije prazne. Odtlej pa lahko s pomočjo genetske analize dlak ugotavljajo, kje se je zadrževal kateri od medvedov. Iztrebki in sledovi kreppljev prav tako kažejo, kod se medved giblje.

Novo gozdne prebivalce Trentina so izpustili nad Tovelskim jezerom. Strokovnjaki projekta "Life Ursus" so večkrat dnevno spremljali njihove poti s svojimi sprejemniki. Slovenski medvedi so se zelo hitro vživeli in odšli na nočni potep. Kakšen teden so se še zadrževali na kraju, kjer so jih izpustili, potem pa so odkrili vonj drugih medvedov, ki ga zaznajo na razdalji dveh kilometrov. V gozdovih neposredno nad jezerom je še danes teritorij medvedke Jurke, ki so jo tu naselili leta 2001. Takrat je bila stara štiri leta. V letu 2004 sta se rodila dva medvedja mladička, za katera domnevajo, da sta njena. Eden od čuvajev jo je bojda poleti videl, kako je skupaj s svojimi mladički pila iz Tovelskega jezera. Danes so doseženi vsi cilji projekta, ki so bili doslej zastavljeni: sedem samic in trije samci so se od leta 1999 uspešno vživeli v gozdovih Trentina. Vsi prihajajo iz naravnega parka Jelen Snežnik v Sloveniji. Medtem se je rodilo devet medvedjih mladičkov.

Miroljubno sožitje rjavega medveda in človeka v Trentinu

Naselitev medveda je lahko dolgoročno uspešna le, če človeški prebivalci sprejmejo nove gozdne prebivalce. Zato je "Life Ursus" hkrati s projektom

Lovci na glave: V Centru za obiskovalce v Spormaggiuru je dokumentirana tale "tiralica" za medvedom.

Čuvaj Matteo Zeni pri svojem obhodu okrog jezera Tovel in pred Centrom za obiskovalce v naravnem parku Trentino v Spormaggiuru.

prišel tudi z obveščanjem in osveščanjem prebivalstva, obenem pa redno spremlja odziv ljudi na naseljevanje medvedov. 75 odstotkov prebivalstva medvede sprejema, ostali pa so prešli v kampanjo proti medvedom. Zakaj? Na eni strani je tu strah, da bodo gozdovi postali nevarni za pohodnike – bojijo se, da bi jih napadel medved. Po drugi strani pa se bojijo, da bodo medvedi delali škodo.

Že dolga leta se dr. Eduardo Lattuada, sodelavec projekta "Life Ursus", ukvarja s temo "rjavi medved". V svoji doktorski disertaciji je pisal o ravnanju z rjavim medvedom. Kot zdravnik je tudi spremljal skupino projekta "Life Ursus" v Slovenijo. Te živali ga fascinirajo. Zakaj, razloži takole: "Če pomislimo na rjavega medveda, pomislimo na prvobitno naravo. Rad imam naravo in zato tudi rjavega medveda. Občudujem ga, da lahko v zimskem spanju shaja brez vsega. Te živali so

tako močne in tako lepe. Izpolnjujem svoje sanje s tem, ko lahko tudi sam naredim nekaj za to, da rjavi medved tu preživi." Ve, da tudi danes ljudje ne zaupajo medvedu: "Mnoge ljudi je strah, da jih bo napadel medved, če gredo na sprehod v gozd," je zvedel iz marsikaterega razgovora. "Toda temu ni tako. Prvič se le izjemoma zgodi, da se medved pojavi tam, kjer so sprehajalne poti. Medvedi se zadržujejo v višjih, nedostopnejših terenih. Na področjih nad 1500 metrov nadmorske višine. Poleg tega so čez dan zaspani in leni. Medvedi so aktivni ponoči. In razen tega so miroljubni in plahi. Medved se najprej skuša skriti, ne pa napasti." Ali pa se vzravna in postavi na zadnje tace. Pri čemer to ni grožnja, temveč le poizkus, da bi izboljšal zadrževanje okolice. Rjavi medved ne vidi posebej dobro. In ko medved zadovolji svojo radovednost, se obrne stran. Medvedov v Trentinu skorajda ne

opazijo, še celo tam zaposlenim čuvajem to redkokdaj uspe."

Matteo Zeni, ki je čuvaj v dolini Tovelskega jezera in ima svoj sedež v Spormaggiuru, poroča, da je noč za nočjo preležal na preži, ker je na vsak način na lastne oči hotel videti medvedko, za katero je bilo znano, da se pogosteje zadržuje v določenem predelu. Končno jo je zagledal na večji razdalji, drugič pa je po naključju opazil dva medvedja mladička.

Če bi v nasprotju s prepričanjem o miroljubnosti medveda vendarle kdaj naleteli na agresiven primer, obstaja priporočilo WWF Avstrije, ki sama izvaja projekt "Medved v avstrijskih Alpah" in angažira tako imenovane "medvedje odvetnike" za poravnavo škode, ki jo povzročijo. K vprašanju "Kaj storiti, če medved napade?" lahko v njihovih nasvetih preberemo: "Lezite na trebuh in si položite roke za vrat. Tako medved spozna, da zanj ne predstavljate nevarnosti. Napravite se mrtve in ne branite se. Počakajte, da se medved oddalji ..." Sliši se učinkovito, vendar – kdo bi se v resnični situaciji tako obnašal? Celotni čuvaji v naravnem parku Adamello Brenta dvomijo, da bi jim to uspelo. Njihov nasvet: če srečate medveda, obstanite, glasno govorite in

Foto: Freiheit für Tiere, maj 2005

povzročajte čimveč hrupa. Skušnjava, da bi napravili fotografski posnetek, pa se raje odpoveste.

V kolikšni meri pa je upravičen človeški strah, da bodo medvedi povzročali škodo? Dejansko kdaj na primer uničijo čebelnjak ali koruzno njivo. Nasprotno pa ovce niso tako zanimive za vegetarijansko usmerjenega medveda, kot se bojimo. Kljub temu tu in tam raztrga tudi kakšno ovco. Ne glede na to, pravi Lattuado, je škoda, ki jo povzroči medved, omejena. In velikodušno povrnjena. Nadomestilo škode je višje kot škoda sama, meni Lattuado.

Pravi tudi, da trenutno še vedno ni zagotovila, da bo naselitev medvedje populacije, sposobne preživetja, uspešna. Lahko traja še dvajset let, preden se bodo tu živeči medvedi namnožili na predvideno število štiridesetih primerkov. Verjetno še večji rizični faktor kot medvedje veselje do razmnoževanja pa je odnos prebivalstva do medvedov zaradi povzročene škode in strahu pred njimi.

Ali so obsežna prizadevanja za naselitev medveda, posebno še zahtevno preseljevanje, resnično upravičena? Za presojo si je potrebno še enkrat predočiti razloge: kjer živi medved, je z naravo vse v redu. Trentino je bil vedno dom rjavega medveda. Medvedu se je s preganjanjem v zadnjem stoletju storila krivica. Tako je tudi neke vrste oddolžitve za storjeno krivico, če poskrbimo za

ponovno mirno sožitje človeka in rjavega medveda.

Kdor se želi v Trentinu pozanimati o rjavem medvedu, se lahko razgleda po Centru za obiskovalce v Spormaggiuru. Tam izvemo vse, kar smo že od nekdaj želeli vedeti o rjavem medvedu. Veliko tudi o zgodovini, sedanjosti in zaželeni prihodnosti teh živali v Trentinu. Posebej za otroke je to razburljivo doživetje.

Nedaleč od Centra je občina Spormaggiore že pred mnogimi leti uredila gozdnato ogrado za rjave medvede. Tu živeče živali so ušle dolgočasnemu in utesnjenemu životarjenju v živalskih vrtovih. Za življenje na prostosti niso bile več sposobne. Tukaj lahko torej navežemo stik s kosmatincem, ki ga v prosti naravi ne srečamo zlahka, čeprav okrog 17 teh živali spet živi v gozdovih Trentina.

Osebna izkaznica rjavega medveda:

Znanstveno ime: Ursus arctos

Prvič se je pojavil: pred 2,5 milijoni let v Evropi in Aziji

Danes živi: na severni polobli sveta v Evropi, Aziji in Severni Ameriki

Priljubljeno okolje: velike gozdnate površine

Navade: aktiven ob somraku in ponoči, samotar

Dolžina: samci do 2 metra, samice 1,5 metra

Plečna višina: samci 1 meter, samice 90 cm

Teža: samci do 250 kg, samice 180 kg

Pričakovana življenjska doba:

na prostosti 20 do 25 let

Prehranjevanje: medved je v osnovi vegetarijanec, je listje, rastline in med, v manjšem obsegu žuželke in nevretenčarje, redko meso

Zimska spanje: znižanje telesne temperature za 4–5 stopinj, upočasnitev srčnega utripa od 40–50 na 8–12 utripov na minuto

Ogroženost: uničevanje življenjskega prostora, pomanjkljiva sprejetost, premajhne populacije, genetska izolacija

Ocenjeno število rjavih medvedov v alpskem in pirenejskem prostoru:

Španija: 60; Pireneji: 6–10; Italija: 50, od tega cca 17 v Trentinu in 30 v Abruzzih; Avstrija: 25–30 medvedov.

Kornelie Stinn,

Vir: Freiheit für Tiere

št. 2/2005.

Prevod: Marina Senčar

Informacije in kontakt:

**Naravni park
Adamello Brenta
s projektom "Life Ursus"**

Via Nazionale 24 I – 38080
Strembo (Tn)

**Tel.: 0039/0465 806-666,
Fax -699**

Internet:

www.parcoadamellobrenta.tn.it

Živalim prijazna živila tudi v Sloveniji

Živila iz miroljubnega poljedeljstva dobite na naslednjih mestih:

Trgovina *K naravi*, pokrita tržnica Ljubljana, Pogačarjev trg 1, od pon. do sob. - tel.: 031 681 426

Ekološka tržnica Naklo, ob torkih - tel.: 041 214 233

Ekološki sejem Kranj, Glavni trg, vsako drugo soboto - tel.: 041 214 233

Tržnica Celje, Linhartova ulica NN, ob sobotah - tel.: 03/ 5763 303, 031 499 756

Tržnica Izola ob petkih, tržnica Koper ob sredah in sobotah - tel.: 031 760 794, 05/ 653 11 15

K naravi dobro za življenje, Ibi sendvič, Sejmišče 1, 4000 Kranj - tel.: 04/2360 969

Ibi sendvič, Trubarjeva cesta 57, 1000 Ljubljana - tel.: 041 214 233

Trgovina KEA, v soboto dopoldan, Lokarje pri Šentjurju - tel.: 031 499 756

Na navedenih mestih najdete ta živila pod logotipom iBi.

"Na Zemlji ne bi nič tako povečalo možnosti preživetja kot korak k vegetarijanski prehrani." (Albert Einstein)

Od bojnega kmetijstva do miroljubnega poljedelstva

Živimo v času, ko po Zemlji tečejo potoki krvi. Kri ne teče samo v Afganistanu, Iraku ali Afriki, kjer hočejo vladajoči tega sveta s silo, in če ne gre drugače tudi z vojno, uveljaviti svoj izkoriščevalski in uničevalski sistem ter preko njega oropati in uničiti te predele, potoki krvi tečejo tudi na Zahodu.

Na Zahodu, kamor seveda spada tudi Slovenija, sicer ne tečejo potoki človeške krvi, temveč tečejo potoki krvi nedolžnih živali. Za človekovo prehrano namreč pomorijo vsako leto po vsem svetu več 10 milijard nedolžnih živih bitij, veliko od tega na Zahodu, v Sloveniji okoli 30 milijonov. Nepregledni hektolitri živalske krvi tečejo na zahodu, kjer prevladuje "krščanska" ideologija, ki ji načeljuje papež, samoimenovani "božji namestnik", s svojo duhovščino. Čeprav imajo živali dušo, omenjena ideologija dopušča, in ne samo dopušča, temveč celo spodbuja pokol živali in milijarde litrov krvi, saj cerkev živalsko dušo zanika, kljub temu da sama sebe označuje za krščansko, torej tako, ki naj bi sledila Jezusu Kristusu, zagovorniku živali in vegetarijancu. Zahodni svet, ki v glavnem temelji na starozavezni uničevalni ideologiji, ki pa seveda z Bogom, ki je rekel Ne ubijaj, nima nič skupnega, tako vodi boj oz. vojno proti živalim. Letno na krut način umira desetine milijard živali, večinoma živalskih otrok.

Primitivna masovna živinoreja pa ni edina oblika vojne, ki jo vodi človek proti živalim. Tudi konvencionalno poljedelstvo na veliko uničuje živali. Z raznimi strupi, npr. pesticidi, insekticidi, herbicidi, uničuje majhne živalice v zemlji in na površini, ki so nujno potrebne v naravnem sistemu, zastruplja večje živali, da se zastrupljanje rastlin, zemlje, vode in zraka sploh ne omenja. Vladajoča starozavezna uničevalna ideologija je marsikateri toksin, verjeli ali ne, razvila iz bojnih strupov, predvsem tistih, ki delujejo na sistem živčevja. Tisto, kar nasprotniki življenja niso mogli uporabiti v vojnah, se sedaj uporablja v miru. Seveda gre za takomenovani mir, saj ubijanje in uničevanje, kar je bit vojne, bit sovraštva do drugih, poteka sedaj bistveno bolj prefinjeno. Človeka se ne ubije direktno, kot se to zgodi v vojni, ko se ga kratko malo ustrelji, temveč se ga "ubija" na

Miroljubno poljedelstvo je rešitev za planet Zemlja, foto: The Peaceble Cultivation

obroke. Sredstva za to so zastrupljena hrana, voda, zrak ... Ker pa država dobro ve, da so pesticidi, fungicidi in insekticidi strupi in ji tudi ne more biti skrito, kakšen dolgoročni vpliv imajo na človeka, ki dan za dnem uživa zastrupljeno hrano in živi v za-strupljenem okolju, pa ne prepove uporabe teh strupov, čeprav bi to lahko storila, se postavi vprašanje, ali gre za "ubijanje" na obroke? Postavi se torej vprašanje, ali gre za namerno uničevanje življenja, ki pa poteka počasi? Ali je "kemično" poljedelstvo mogoče tudi vojna proti ljudem in ne samo proti živalim in okolju – proti materi Zemlji? Ali ne podpira država s subvencijami konvencionalnemu kmetijstvu uničevanje ravnostistih, ki prispevajo denar za te subvencije, torej davkoplačevalcev, ali ne podpira in pospešuje nekaj, kar uničuje živali, ljudi in okolje – mater Zemljo? Če je temu tako, je to skrajno čudno in neverjetno. Mogoče bi kdo celo rekel, da si ljudje v tem primeru s plačevanjem davkov sami kopljejo grob. Kaj bi se lahko reklo za državo, ki namerno deluje proti živalim, ljudem in okolju? Da je to država, za katero ne velja princip življenja, temveč živi po principu smrti? V času masovne živinoreje in "ke-

mičnega" poljedelstva so si kmetje zelo opomogli. Račun so plačale živali, dobiček se je v glavnem ustvaril z ubijanjem. Toda stvari se obračajo. Končni račun bo plačal človek, saj "vse se vrača". Dobro je, da obstaja zakon, ki pravi, da kar seješ, to žanješ. Vse, kar je človek zastrupil, vse trpljenje in bolezn, ki jih je povzročil živalim, prihaja vedno bolj nazaj nanj. Kot je znano, je meso škodljivo in rizični faktor za mnoge civilizacijske bolezni in zato tisti, ki ga uživa, tvega bolezen. Kar seješ, to žanješ.

Mnogi so se zavedli pasti konvencionalnega kmetijstva in njegovega uničevalnega delovanja, zaradi česar je tudi nastalo ekološko kmetijstvo. Vendar pa je ta tip kmetovanja še vedno tip bojnega kmetijstva, saj živali tudi tu na veliko umirajo. Mogoče živijo živali npr. v ekoživinoreji bolje kot v klasični masovni reji, vendar pa so na koncu še vedno ubite. Smrt v ekokmetijstvu je še vedno smrt, tako kot v konvencionalnem. V ekokmetijstvu torej tudi tečejo hektolitri krvi nedolžnih živali. Ubijanje živali je še vedno del kmetovanja.

"Kar ne želiš, da ti drugi storijo, ne stori ti njim," je podlaga kmetijstva, ki se je odreklo ubijanju. Gre za miroljubno poljedelstvo, ki se zaveda, da zapoved Ne ubijaj velja tudi do narave in živali. Gre za poljedelstvo, ki nima svoje podlage v uničevalni starozavezni ideologiji, kot jo ima konvencionalno kmetijstvo, temveč se opira na uresničevanje 10. Božjih zapovedi. V miroljubnem poljedelstvu se kmetje trudijo skrbno ravnati s polji, kulturami in materjo Zemljo. Zato je njihova deviza: Življenje ohranjati in podpirati, ne ubijati. Kmetje vedo, da pomenijo zdrava tla in zdrave rastline zdrave sadeže, samo zdrave rastline pa lahko dajo zdrava živila. Miroljubno poljedelstvo, ki sicer obstaja v okolici Würzburga, je revolucionaren način pridelovanja, kjer je v ospredju spoštovanje vsega, kar živi. Zato se polja in rastline ter najmanjša živa bitja ne

obdelujejo niti s strupi niti z gnojem in gnojnicami ali kemičnimi preparati. Vsako tretje leto polja mirujejo, da se lahko življenje v njih regenerira. Kmetje živali ne ubijajo, pri njih živeče živali živijo do naravne smrti, saj ne poznajo živinoreje za pridelovanje mesa ali mleka. Ni izsiljevanja pridelka, kot je to v konvencionalnem poljedelstvu, ko se z množico gnojil izsilijo visoki hektarski donosi, ki pa po drugi strani uničujejo zemljo. Teransko poljedelstvo, ki se tudi razvija v okviru tega poljedelstva, pa kaže pot k novemu poljedelstvu, v katerem ne bo materi Zemlji nobena rastlina odvzeta zaradi hrane ljudi, temveč bo človek imel kot hrano sadeže

večletnih rastlin, tako sadnih kot zelenjavnih. Miroljubno in teransko poljedelstvo sta pravi balzam za zdravstveno blagajno, za razliko od konvencionalnega, ki lahko to blagajno pripelje do bankrota.

Miroljubno poljedelstvo ni alternativa konvencionalnemu oz. ekološkemu kmetijstvu, je edina pot, ki lahko prinese zdravo hrano ljudem in živalim, vsem pa mir. Miroljubno poljedelstvo trenutno nima alternative in je odlična zaščita za živali. Zaradi svojih izjemnih in celovitih pozitivnih lastnosti pa je tudi v javnem interesu in zato v skladu s slovensko ustavo, kar pa bi bilo težko trditi za "kemično" konvencionalno

kmetijstvo, vključno z masovno živinorejo, ki zaradi svojega uničevalnega značaja ne prinaša javnih koristi, temveč v glavnem uničevanje, smrt in bolezi milijardam živih bitij, tudi velikemu številu ljudi. Zaradi tega kmetijstva vedno bolj teče tudi človeška kri in ne samo živalska, kajti od klavnice do vojne je samo mali korak, je ugotovil že Tolstoj.

*Varuh pravic živali
pri Društvu za
osvoboditev živali in
njihove pravice:
Vlado Began*

Največja nevarnost za človeštvo

Ali grozi nova goveja kuga?

V Nemčiji ocenjujejo, da že danes trpi za morbus crohn 170 tisoč ljudi. Tegobe segajo od črevesnih krčev in preliva, tja do črevesnih krvavitev. Učenjaki se sicer še prepirajo, ali je goveja bakterija, ki je sicer navzoča tudi v ovcah, kozah in drugih živalih, odgovorna za to novo bolezen. Za gastroenterologa prof. Hansa Ulricha Klöra je ta prepir nepotreben, kajti povezava med obema boleznima je očitna. Tudi deželna živinozdravniška zbornica Rheinland Pfalz je pojasnila, da naj bi bila povezanost med MAP (mycobacterium paratuberculosis) pri živalih in morbus crohn pri ljudeh zastrašujoča.

Zastrašujoči podatki

Študije iz Anglije in drugih dežel dokazujejo, da goveja kuga preskoči na ljudi. Pri mnogih morbus crohn pacientih so bili že izolirani MAP povzročitelji iz krvnih celic, črevesnih ran ali vnete črevesne stene. Že leta 2000 je znanstvenik iz Orlanda dokazal prisotnost MAP-a v materinem mleku žene, ki je obolela za morbus crohn. Vendar deželna ministrstva v Nemčiji nočejo objaviti teh podatkov, saj se bojijo, da bi nova bolezen ogrozila mesno, mlečno in sirarsko industrijo, podobno kot pri BSE škandalu. Že zdaj slišimo pomirjevalne glasove, da je pasterizirano mleko neoporečno. Vendar: Saj jemo mišično meso in ne želodčne stene. Kaj pri tem pozabljamo? Bakterija je zelo odporna proti bolečinam. V Veliki Britaniji so našli MAP že v pasteriziranem mleku na prodajnih policah. Strokovnjaki ocenjujejo, da je v Nemčiji lahko okuženih 10–15 % mlečnih čred. V Hessnu naj bi bila okužena celo vsaka peta krava. Testni postopki so zelo težki in možni

šele pri govedu po tretjem letu življenja. Zato praviloma klavna živina sploh ni pregledana, če je okužena z bakterijo MAP. Poleg tega lahko čas med infekcijo in izbruhom traja leta. Ker gnojevka, ki jo polivajo po poljih in njivah, pronica tudi v podtalnico, celo vegetarijanci niso povsem varni pred to boleznijo.

Slabše kot BSE?

Hans Ulrich Klör, profesor za želodčne in črevesne bolezni, vidi situacijo kritično: "Izhajati moramo iz najvišje stopnje ogroženosti. Ta problem lahko presega govejo kugo." Še bolj neposreden kot Klör je njegov britanski kolega John Hermon Taylor, ki velja za enega vodilnih morbus crohn raziskovalcev: "Klica MAP je svetovno ena največjih nevarnosti za zdravje – na žalost so doslej mnoge vlade, denimo v Veliki Britaniji in Nemčiji, komaj reagirale na to." Reagira pa lahko potrošnik, tako da mesne industrije, ki zaničuje živali, ne podpira več. Kdor noče tvegati, naj kupuje zelenjavo, sadje in kruh iz miroljubnega poljedelstva, kjer ne uporabljajo uničujočega in strupenega gnoja ter gnojevke. To poljedelstvo si je zastavilo bistveno višje standarde kot navadno "ekološko poljedelstvo".

*Prirjeno po članku:
Neue Rinderseuche iz
revije Freiheit für Tiere
št. 3/2005*

Živalim sovražna Hieronimova Biblija

Biblija je ponarejena. V Stari zavezi krvoločni bog poziva k umoru, ropu, h genocidu in klanju živali. Tudi v Novi zavezi se že od vsega začetka pojavljajo velika neskladja.

Kasneje so besedila brez pomislekov ponarejali naprej. Kljub temu je Biblija za katoliško in evangeličansko cerkev "prava Božja beseda" in "edino vodilo".

Posledice za ljudi ter predvsem za živali so bile in so usodne.

Hieronim, ponarejevalec Biblije

Hieronimu (347–420 n.št.) je papež Damaz I. leta 383 naročil pripravo enotnega besedila Biblije v latinščini. Njegovo delo je "Vulgata", ki v katoliški cerkvi še danes velja za obvezujočo in brez napak.

A resnica je takšna: Hieronim je evangelije spremenil na približno 3.500 mestih. Zapisal je, da se v daljših odsekih ne ujemata niti dve besedili ter da obstaja ravno toliko različnih besedil, kot je prepisov. Opozoril je tudi, da je tam, kjer se besedili razlikujeta, "resnico težko prepoznati".

Zgodovinar Karl Heinz Deschner ugotavlja: "Original ne obstaja, saj se ni ohranilo prvotno besedilo Nove zaveze ali katere druge biblijske knjige ... imamo le prepise prepisov prepisov." Teologi poznajo od 50.000 do 100.000 različic.

Hieronim je bil vegetarijanec in ljubitelj živali. Slaven in med ljudmi priljubljen je postal zaradi zgodbe z levom, kateremu je v puščavi v Siriji iz šape odstranil trn. Hieronim in lev sta bila odtlej prijatelja.

Hieronim je še vedel za vegetarijansko prakrščanstvo

Hieronim je imel na voljo vse takrat še ohranjene spise o Jezusovih naukih. Zelo dobro je vedel, da Jezus ni užival mesa. Jezus je učil, da je treba živali ljubiti in ne ubijati.

V nekem pismu Juvenianu je zapisal: "Do vesoljnega potopa je bilo uživanje živalskega mesa nepoznano. Od potopa naprej pa so nam mašili usta z vlakni in smrdljivimi sokovi živalskega mesa

... Jezus Kristus, ki je prišel, ko je bil čas dopolnjen, je namreč povezal konec z začetkom, tako da nam zdaj ni več dovoljeno jesti živalskega mesa." V istem pismu na drugem mestu pa pravi: "In povem vam: če želite biti popolni, je koristno ... da ne jeste mesa."

Po mnenju sodobnih preučevalcev Biblije je Hieronim prevedel tudi tako imenovani Hebrejski evangelij, od katerega se je ohranilo le nekaj fragmentov. Tukaj najdemo sledeče vrstice: "Učenec: Kje hočeš, da ti pripravimo velikonočno večerjo? Jezus: Mar želim skupaj z vami jesti velikonočno meso?" (Hieronim, Adv. Haer. I. 26)

Drugi antični izvenbiblijski spisi prav tako potrjujejo, da Jezus in njegovi učenci niso jedli mesa ter da so tudi prakristjani živeli vegetarijansko. Kljub temu je Hieronim ta pomemben vidik Jezusovega nauka zatajil (ali moral zatajiti?) – ali pa je morda prevzel že ponarejene predloge. Posledice te zatajitve za živali, naravo in človeka so nepredstavljive ... vendar danes še kako vidne!

Glavna sporna točka: Nazareneva ljubezen do živali

Vegetarijanstvo prakristjanov je takratnim oblastnikom očitno predstavljalo velik problem. Po smrti papeža Damaza so Hieronima izgnali iz Rima, ker se je zavzemal za vegetarijanstvo, zato je leta 385 zbežal v Betlehem. Najbrž bi se moral bati za lastno življenje, če bi v svoj novi latinski prevod Biblije vključil resnico o Jezusovi ljubezni do živali. Že pod cesarjem Konstantinom so vegetarijanskim in

pacifističnim kristjanom v grlo vliвали tekoči svinec.

Naslednji citati naj nekoliko osvetlijo temno moč, ki se je poslej polaščala Jezusovih naukov. Nove katolike so prisilili, da so preklinjali Jezusove naslednike oz. Jezusove nauke – ter s tem Jezusa: "Preklinjam Nazarence, trdoglavce, ki zanikujejo, da je Mojzes zapovedal žrtvovanje, ki se vzdržujejo uživanja živih bitij ..."

Hieronim v svoji celici – lev je postal njegov prijatelj.

Po papeževem naročilu je Hieronim leta 383 n.št. sestavljal Vulgato, prvotno verzijo Biblije (zgoraj). "Ali se bo našel en sam (človek) ... ki me ne bo, ko bo vzel v roke to knjigo (biblijo) ... glasno zmerjal, da sem ponarejevalec in verski zločinec, ker sem bil tako predrzen, da sem v starih knjigah nekaj dodal, spremenil ali popravil?" Hieronim

Živalim sovražen cerkveni nauk

V katoliškem Katekizmu, ki ga je napisal sedanji papež Ratzinger, piše:

2417 Bog je dal oblast nad živalmi človeku, ki ga je ustvaril po svoji podobi. **Zakonito je torej uporabljati živali za hrano in izdelovanje obleke.**

Dovoljeno jih je udomačiti, da človeku pomagajo pri njegovem delu in razvedrilu. **Medicinski in znanstveni poskusi na živalih so npravno sprejemljivi postopki.**

2418 ... Prav tako je nedostojno za človeka trošiti zanje vsote, ki bi prvenstveno morale lajšati bedo ljudi. Živali smemo ljubiti, ne moremo pa jim izkazovati naklonjenosti, kakršno dolgujemo samo osebam.

2293 Osnovno znanstveno raziskovanje kakor tudi uporabno raziskovanje sta značilen izraz človekovega gospostva nad stvarstvom.

Papež Janez Pavel II. je živalim sovražni cerkveni nauk izpričal leta 1985 v svojem govoru biologom: "Zagotovo je tako, da so bile živali ustvarjene v korist človeku; to pomeni, da jih lahko uporabljamo tudi za poskuse."

Aktivisti za varstvo živali v škofovskem mestu Würzburgu protestirajo proti poskusom na živalih. Transparent pred stolnico: "Od umora živali do umora ljudi je samo korak."

Cerkev se pri tem ne more sklicevati na Jezusa iz Nazareta. Kajti Jezus je ljubil živali in prodajalce živali je z bičem pregnal iz templja. Da Jezus Kristus na Zemljo ni prišel le za ljudi, marveč tudi za živali, je očitno že z njegovim rojstvom v betlehemskelem hlevu – na svet je prišel med živalmi. Spisi, ki niso vključeni v Biblijo, kažejo, da so bili Jezus in njegovi učenci vegetarijanci.

Leta 314 so na cerkveni sinodi v Ankari sprejeli naslednji dekret: "Sklenjeno je, da morajo izmed duhovščine tisti, ki so duhovniki in diakoni in ki se vzdržujejo uživanja mesa, meso poskusiti (...) a če se jim upira jesti celo z zelenjavo pomešano meso (...) jih je treba odstraniti s položaja."

(Carsten Strehlow: Vegetarismus/Veganismus als Bestandteil des Urchristentums)

Papež Janez III. (561-574) je na 1. sinodi v Bragi vegetarijance celo preklel: "Kdor ima mesna jedila, ki jih je Bog dal ljudem za uživanje, za nečista in ... se jih vzdržuje ... bo izobčen iz Cerkve."

Kakšne so posledice ponarejanja Biblije?

Zaradi ponarejanja Jezusovih nauk je moralo in mora trpeti nešteto ljudi in živali. Pred tisoč leti je bilo v znamenju križa na križarskih pohodih pomorjenih na stotisoče "krivovercev", tako da je križarjem kri segala do kolen. Med inkvizicijo je bilo pod križem mučenih in sežganih na milijone ljudi. Danes ležijo pred križem mrtve živali, Cerkev in Katekizem pa to blagoslavljata.

Nenazadnje živali po cerkvenem nauku nimajo duše. In tako mora zaradi ponarejenega nauka že stoletja dan za dnem umirati nešteto živali.

Kakor je bil pred 2000 leti na križ prubit Jezus, Božji sin, tako se danes križa Božje stvaritve: na milijarde živali je v nemogočih pogojih

natlačenih v hlevih množične reje ter jih – delno celo pri živem telesu – zakoljejo ali pa žive vržejo v vrelo vodo – z izrecnim blagoslovom Cerkve. Na milijone živali čez vse leto trpi in umira v laboratorijih za poskuse – z izrecnim blagoslovom Cerkve.

Vsakih 6 sekund v Nemčiji zaradi lovcev umre žival – z izrecnim blagoslovom Cerkve. Toda prav gotovo brez Božjega blagoslova!

Kajti v poročilu o stvarjenju pravi Bog ljudem: "Glejte, dajem vam vse bilje s semenom na vsej zemlji in vse drevje, katerega sadje nosi seme. Naj vam bo v živež." (1 Mz 29)

Bertram, mojster iz Mindna, okrog 1340, Stvarjenje živali (montaža).

Apostoli so bili vegetarijanci

Da bi vedeli, kaj je o ljubezni do živali in brezmesni prehrani učil Jezus, je dobro vedeti, kako so se tega držali njegovi učenci. Antična besedila, ki kot tipično niso vključena v kanon Biblije, pravijo naslednje:

Jezus je ljubil živali in je prekupčevalce z živalmi z bičem pregнал iz templja. Živali je spustil na svobodo.

Peter: "Živim od kruha in oliv, katerim le redko pridam kakšno zelenjavo." *Klementinske homilije, XII, 6; rec. VII, 6*

Matej: "Matej je živel od jedrc, sadežev in zelenjave brez mesa." *Klemen Aleksandrijski, Pedagog II, 1, 16*

Janez: "Janez ni nikoli užival mesa." *Cerkveni zgodovinar Hege-sip po Evzebijevi Zgodovini Cerkve II 2, 3*

Jakob: "Jakob, Gospodov brat, je živel od semenja in rastlin ter se ni pritaknil ne mesa in ne vina." *Epistulae ad Faustum XXII, 3*

Cerkveni očetje ali cerkveni pisci so še poznali vire in najzgodnejše rokopise ter jih navajali. Mnogi so takrat živeli vegetarijansko/vegansko in se vzdrževali alkohola ter to priporočali. Iz tega lahko spoznamo prehrano prvih kristjanov.

Johannes Chrysostomus: (354-407 n.št.) o skupini prakristjanov: "Tukaj ne tečejo potoki krvi, ne kolje se in ne seka mesa ... Pri njih

ni strašnega vonja po pripravljnem mesu ... ni slišati divjanja in groznega hrupa. Uživajo samo kruh, ki si ga prislužijo s svojim delom, in vodo, ki jim jo nudi čisti izvir. Če si zaželijo razkošnega obroka, uživajo v sadežih in pri tem občutijo večji užitek kot pri kraljevski mizi." *Homil. 69*

Bazilij Veliki: (329-379) "Telo, ki je obteženo z mesnimi jedmi, obiščejo bolezni; zmerno življenje ga ozdravi in okrepi ter zlo odreže pri korenini. Vonj mesnih jedi zatemnjuje luč duha. Težko je ljubiti krepost, če uživaš v mesnih jedeh in gostijah."

Bazilij Veliki, Enkarpa, 1884

Vir: Revija Freiheit für Tiere, Nr. 3 / juni / juli / avgust 2005

BIBLIJA JE PONAREJENA

Brošura nam med drugim razkriva, zakaj človeštvo ne pozna Jezusove velike ljubezni do živali in njegovega priporočila celotnemu človeštvu naj se prehranjuje vegetarijansko, ter zakaj na noben način to ni smelo biti vključeno v biblijo.

Brošura stane 300 tolarjev,
naročite jo lahko
na tel.: 041/ 546 672 (Jožica)

Izdajatelj:
**Društvo za osvoboditev živali
in njihove pravice,**
Ostrožno pri Ponikvi 26,
3232 PONIKVA.

ŽIVALIM
SOVRAŽNA
HIERONIMOVA
BIBLIJA

Društvo za osvoboditev živali
in njihove pravice

Vsaka stvar ima svoj čas in čas lova se izteka

Vlada Republike Slovenije trdi, da država z lovom ne spodbuja nasilja in zato ne krši 63. člena Ustave Republike Slovenije. Meni, da lov temelji na strokovni in širši družbeni presoji, kjer je ugotovljeno, da je lov eden od nujnih elementov za doseganje cilja trajnostnega gospodarjenja z divjadjo. Tako je zapisala v odgovoru na pobudo za odpravo lova, ki jo je Društvo za osvoboditev živali in njihove pravice v letu 2004, podprto s 7.567 podpisi državljanov, posredovalo vladi.

Država mora po naravi stvari govoriti resnico. Zato se predpostavlja, da je trditev vlade, da država z lovom ne spodbuja nasilja, resnična. Seveda pa se lahko dokaže nasprotno. In zato se postavi vprašanje, ali je res to, kar trdi vlada, in sicer da država z lovom ne spodbuja nasilja.

Po Slovarju slovenskega knjižnega jezika (SSKJ) je lov opredeljen kot: "iskanje, zasledovanje divjadi z namenom, da se ustrelji." Divjad se ustrelji s puško, ki je orožje, to pa deluje na podlagi sile in z nabojem, ki z veliko silo prileti v divjad in jo ubije ali parani. Po SSKJ je nasilje opredeljeno kot dejaven odnos do koga, značilen po uporabi sile, pritiska. Iz vsega tega je mogoče zaključiti, da je bistveni element lova uporaba sile, lovci uporabljajo v odnosu do živali silo, so torej nasilni. Bistvo lova je torej nasilje, s katerim se doseže cilj lova, to je smrt živali. Država je institucija, ki ima v rokah moč odločanja. Preko parlamenta lahko sprejetjem nekega zakona zaukaže ljudem določena ravnanja, lahko pa določena ravnanja tudi prepove. Republika Slovenija je z zakonom dovolila lov. Dovolila je uporabo sile v odnosu do živali, dovolila je nasilen odnos lovcev do živali. Ker ima država moč odločanja v svojih rokah, bi z zakonom lahko prepovedala lov, vendar tega ni naredila. Nasilje v gozdovih traja dalje in pušča za sabo letno okoli 100.000 pomorjenih prebivalcev Slovenije. Razmesarjena in razkosana trupla živih bitij, potoki krvi, ki tečejo v gozdovih in na poljih od pomorjenih živih bitij, pohabljeni živali, ki so uspele pobegniti in mogoče v mukah ure in dneve umirajo, živalski otroci brez staršev, razbite družine, uničena socialna struktura živalskih združb, neizmerno trpljenje in strah, ki vladata v gozdovih, vse to je posledica lova. Vsakdo si lahko na podlagi navedenega odgovori sam, ali je trditev vlade, da država z lovom ne spodbuja nasilja, resnična ali ne. Če je njegov odgovor, da vladna trditev ni resnična, potem se postavi tudi vprašanje, ali država ne krši določbe 63. člena Ustave, ki določa, da je protiuustavno

vsakršno spodbujanje k nasilju. Država ne samo, da ga na takšen ali drugačen način spodbuja, ga prek predpisov oz. odločb v bistvu celo zaukaže oz. odredi, kar tudi pomeni protiuustavnost. Seveda je razumljivo, da vlada ne more priznati, da država z lovom spodbuja nasilje, saj bi se v tem trenutku nevarno zamajali temelji moderne pravne države, temelji, katerih vsebina je ubijanje živih bitij in ki imajo svoj izvor v krvavi starozavezni cerkveni ideologiji, ki jo zastopa papež, samoimenovani božji namestnik. Vprašati se je tudi, ali ne pomeni spodbujanje lova spodbujanje tudi drugih oblik nasilja, ki izhajajo iz tega? Od umora živali do umora ljudi je samo en korak, je vedel že Tolstoj.

Država pa ni z lovom povezana samo preko predpisov oz. drugih pravnih aktov, temveč tudi dejansko, saj je ustanovila vsaj eno organizacijo, ki se ukvarja z lovom in je v državni lasti. Gre za Zavod za gozdove Slovenije, ki ima med svojimi dejavnostmi tudi lov in v okviru tega prodajo divjačine ter celo turistično dejavnost, ki je povezana z lovstvom. Da lahko državna organizacija, kar omenjeni zavod je, v okviru tega pa ima pomembno vlogo Vlada Republike Slovenije, saj v imenu države izvršuje ustanoviteljske pravice in obveznosti, življenja živih bitij prodaja kot turistično dejavnost ali kot divjačino in trofeje, je popolnoma nesprejemljivo, neetično in protiuustavno, saj je država dolžna živali ohranjati, kot to izhaja iz 5. člena slovenske ustave, in ne uničevati, kar v praksi dela. V luči dejstva, da država prodaja življenja živih bitij, prebivalcev Slovenije, "najboljšemu ponudniku", da lov obravnava kot turistično dejavnost, se lahko presodi verodostojnost njenega glavnega argumenta za lov, to je, da je lov potreben zaradi regulacije prevelikega števila živali. Ta argument se lahko presodi tudi v luči navedb Bavarske gozdne uprave, da npr. parkljasta divjad razpolaga s prefinjeno regulacijo rojstev. Če je živali preveč, srne rodijo manj mladičev, v kakšnem letu sploh nimajo mladičev, so pozneje spolno zrele in rodijo več

moških kot ženskih mladičev. Torej gre tudi brez lova.

Vlada je v odgovoru Društvu tudi zapisala: "Cilj lova že dolgo ni samo ubijanje za užitek, kot to zmotno navajate v dopisu. Lov postaja vedno bolj dejavnost, ki je nujna za trajnostno upravljanje in gospodarjenje z divjadjo ...". Njeno izjavo je mogoče pogledati tudi v luči izjave nekega lovca, ki je rekel: "Lov v prvi vrsti pač ni gojitev, ampak čisto v prvotnem pomenu plenjenje in pleniti vendar hočemo. Ni na odmet občutiti veselje, če je uspelo ubiti divjo žival. Ne, v pravo veselje nam sme biti, če smo divjo žival brez bolečine pokončali s čistim metkom ..." (Wild und Hund 13/2001).

Ali ima človek pravico, da ubije žival, da ubije živo bitje? Ali ima človek pravico, da živalskemu otroku odvzame starše? Ali ima človek pravico, da povzroča trpljenje živim bitjem? Če človek nima te pravice, zakaj potem to dela? Lov je stranska oblika človekove duševne bolezni, je izjavil Theodor Heuss, prvi predsednik Zvezne republike Nemčije. In še eno zanimivo mnenje v zvezi z lovom je podal Wilhelm Dietler, profesor filozofije, ki je rekel: "Veliko je namreč ljubiteljev lova, ki so resnično utrjeni za morjenje in zlo – gnusne pošasti, hlepeneče po krvi ..."

Od kod izvirajo korenine lovskega zla? Cerkev je skozi stoletja, in to dela še sedaj, blagoslavljala pomorjene živali. Mnogi kardinali in nadškofje so bili aktivni lovci, ki so se udeleževali lovskih pogromov in sami ubijali živa bitja. Mnogi cerkveni dostojanstveniki so še sedaj aktivni lovci in pobijajo živa bitja, pa čeprav po drugi strani iz prižnic grmijo *Ne ubijaj*. Teologi so živalim odvzeli dušo in s tem dostojanstvo ter jih tako na milost in nemilost prepustili človekovi sli po ubijanju. Vendar pa ne gre pozabiti izjave bivšega nemškega predsednika Weinzirla, ki je rekel, da ima vsaka stvar svoj čas in da je čas lovu potekel.

Vlado Began

Novice iz sveta

Zakaj ljudje postanejo vegetarijanci?

Foto: Animal Times, pomlad 2004

Organizacija The Vegetarian Society je konec maja objavila zanimivo anketo, v kateri je sodelovalo na tisoče vegetarijancev iz celega sveta. Vprašali so jih, kaj je bil glavni razlog, da so prenehali jesti meso. Rezultati so nanizani glede na število posameznih odgovorov:

1. Gnusi se mi, kako ravnaajo s farmskimi živalmi.
2. Moralno ali duhovno prepričanje, da je ubijanje živali proti Božjemu zakonu.
3. Če ne jem psa ali mačke, zakaj bi delal(a) razlike do drugih živali.
4. Prepričan(a) sem, da imajo živali pravico do življenja.
5. Vegetarijanska hrana je bolj zdrava kot meso.
6. Ne bi mogel sam ubiti živali.
7. Nista mi všeč okus in sestava mesa.
8. Moja religija zagovarja vegetarijanstvo.
9. Vegetarijanec(ka) sem že od rojstva.
10. Skrbi me negativni vpliv masovne živinoreje na okolje.

Rdeče meso povzroča raka na črevesju

Raziskovalci so ugotovili, da imajo ljudje, ki dnevno pojedjo okoli 80 gramov rdečega mesa, kar tretjino več možnosti, da zbolijo za rakom na črevesju. Strokovnjaki iz EPIC (European Prospective Investigation into Cancer and Nutrition) so v namen študije deset let preučevali prehranjevalne navade več kot 500.000 Evropejcev. Vodja raziskovalne skupine, profesorica Sheila Bingham, je povedala, da ljudje sicer že nekaj

časa sumimo, da visoka stopnja zaužitega rdečega mesa zvišuje nevarnost raka na črevesju, vendar gre tokrat za najboljšejšo svetovno študijo, ki je pokazala jasno in močno povezavo med uživanjem rdečega mesa in rakom na črevesju. Bingha-mova je pojasnila, da je vzroke mogoče najti v sestavinah rdečega mesa, imenovanih hemoglobin in mioglobin. Obe sestavini namreč sprožata proces, imenovan nitrozacija, ki povzroča nastajanje karcinogenih tvorb. Dodatno bi problem lahko povzročale tudi sesta-vine, imenovane heterociklični amini, znani karcinogeni produkti, ki nastanejo med procesom kuhanja.

Harisson Ford se bori proti lovu

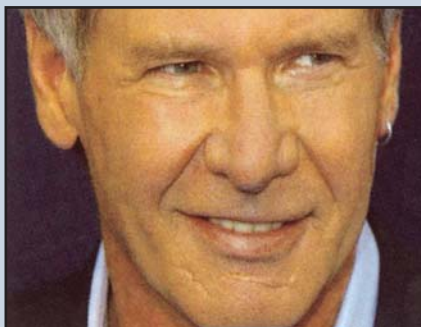

Foto: Freiheit für Tiere, april/maj 2005

Harisson Ford ni le znan ameriški igralec, temveč tudi zaščitnik živali. Na svojem ranču v Wyomingu je prepovedal lov na jelene. 62-letni igralec želi zaščititi jelene pred zalezovanjem lovcev. Upravitelj ranča John Kelly pravi: "Ford ne dopušča nikakršnega lova na svoji posesti. Z opozorilnimi tablami opozarja lovce na prepoved lova." Da upravni organi na to gledajo drugače, ga prav malo skrbi. Ford želi na svojem posestvu nuditi varno mesto jelenom in drugim živalim, ki so na begu pred lovci.

Foto: Člani društva Prijatelji živalin s Hrvaške na shodu "Živali imajo enake dele telesa kot človek".

V poljskem mestu prepovedali cirkuse z živalmi

Mestni svet mesta Legnica na Poljskem je v svojem okrožju prepovedal vse cirkuse, kjer nastopajo živali. Prijatelji živali s Poljske verjamejo, da bodo enak ukrep kmalu sprejeli tudi v drugih mestih.

Poljski zagovorniki pravic živali so tudi sicer izredno aktivni. Konec maja so organizirali Nacionalni vegetarijanski teden, ki je potekal v kar osemdesetih poljskih mestih.

Notranje lepote ne moreš kupiti s "krvavimi izdelki"

Društvo Prijatelji živalin s Hrvaške so v zadnjih mesecih izvedli v Zagrebu nekaj odmevnih akcij za dobrobit živali. Konec aprila se je sedem žensk aktivistk sprehodilo po ulicah glavnega mesta s "krvavim" make upom od podjetja Max Factor, s čimer so želele informirati javnost o krutosti testiranja na živa-lih "v imenu lepote". S svojim nastopom so želele pokazati, da kozmetika, testirana na živalih, ne more polepšati nikogar. Kajti notranje lepote in mirne vesti s takšnimi izdelki ne moreš kupiti.

Sredi maja je društvo v Kulturnem informativnem centru predstavilo v hrvaški jezik prevedeno knjigo Eternal Treblinka, ameriškega avtorja Charlesa Pattersona. V knjigi opisuje vzporednice med holokavstvom nad Židi in grozovitim mučenjem živali. Knjigo, ki bralca pretrese do dna duše, lahko naročite tudi v Sloveniji – informacije na tel. 031 750 630 (Maja Pan).

Konec maja se je pet njihovih aktivistov skoraj golih sprehodilo po glavnem trgu in s tem želelo opozoriti, da imajo klavne živali iste dele telesa kot človek – mišice, kosti, kri, srce ... Poudarili so, da živali prav tako kot človek čutijo duševno in telesno bolečino.

*Številne ideje,
kako izboljšati svoje najljubše jedi*

Solatni prelive

1 Hrenov preliv

½ kozarčka iBi-neze
50 ml vode
3 žlice iBi s hrenom
1 žlica kisa
1 žlička vinjaka (po želji)
sol ali sipna
jušna začimba

iBi-nezo, vodo in iBi s hrenom dobro zmešamo. Dodamo kis in po želji zboljšamo okus z vinjacom. Začinimo s soljo ali sipno jušno začimbo.

2 Zeliščni preliv

½ kozarčka iBi-neze s česnom
50 ml vode
2 žlici limoninega soka
sveža zelišča po okusu
(drobnjak, peteršilj, bazilika,
koper), sol ali sipna jušna začimba

iBi-nezo dobro zmešamo z vodo. Dodamo sesekljana zelišča. Izboljšamo z limoninim sokom in začinimo s soljo ali sipno jušno začimbo.

3 Italijanski preliv

½ kozarčka iBi-neze
50 ml vode
3 žlice pesta »Lebe Gesund«
1 žlico oliv
1 žlica kaper
3 žličke rdečega vina
1 žlica olivnega olja
sol ali sipna
jušna začimba

iBi-nezo dobro zmešamo z vodo. Dodamo 3 žlice pesta. Olive in kapre sesekljamo in jih vmešamo v preliv. Začinimo z rdečim vinom in po potrebi s soljo ali sipno jušno začimbo.

Vir: Omake, solatni prelive & pomake, dodatek k knjigi »Živalim prijazna kuharica. K naravi.«

Knjigo »Živalim prijazna kuharica. K naravi.« lahko naročite na naslov:

Univerzalno življenje, Glinškova ploščad 16, 1000 Ljubljana, tel.: 01/568 41 48, 031/724 503 (Peter)
www.univerzalno-zivljenje.si

Trde platnice, 208 strani, cena 7.000 SIT (+ PTT stroški), možnost plačila v dveh obrokih.

ANIMAL TIMES

THE MAGAZINE THAT
SPEAKS UP FOR ANIMALS

SPECIAL:
LEGS
5.99 lb.

TOES
9.99 lb.
FRESH!

ARM
ROAST
11.99 lb.

NOSES
3.99 1/2 lb.

EYE 7.
BALL d

- INSIDE**
- Simon Cowell's Soft Side
 - Martin Shaw Dishes Up Veggie Dinners
 - High Street Shops Say "Faux Fur" or "No Fur"
 - Recipes for Romance